24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
ИЮНЬ
21
ШАМАТКУН
144 (5859) №

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН, ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН ХАÇАЧĔ.

Колхозниксемпе единоличниксен хисеплĕ тивĕçĕ

Государство умĕнчи обязанноçсене вăхăтра тата пĕтĕмпех пурнăçа кĕртсе пырасси—кашни колхозăн, колхозникăн тата единоличник-хресченĕн чи хисеплĕ тивĕçĕ пулса тăрать. Çак хисеплĕ тивĕçе вăхăтра пурнăçа кĕртсе пыни пирĕн социализмлă тăван çĕршывăн оборонăллă хăватне, хуçалăхне тĕреклетет, ĕççыннисен пурнăçĕпе культурăлăхне малалла çĕклесе пыма май парать.

Ялхуçалăх продукчĕсене, уйрăмăнах выльăх-чĕрлĕх продукчĕсене хатĕрлес ĕçре пулнă çитменлĕхсене партипе правительство пĕтерчĕç. Хатĕрлев ĕçĕнче тĕрĕс те çирĕп йĕрке туса хучĕç. Çак çĕнĕ йĕрке тырпул тухăçлăхне хăпартма, выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстерме хушать. Выльăх-чĕрлĕх продукчĕсене халĕ колхозăн çĕр хисепне кура илеççĕ. Кам колхоз çĕрĕпе тирпейлĕн те тухăçлăн усă курма пĕлет, кам выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе çирĕппĕн малалла ярса пырать, унăн тырпул, сĕт-çу, аш-какай, çăмарта тата ытти çимĕçсем государствăна памаллăх та, колхоза валли те, колхозниксене ĕçкунĕсем тăрăх памаллăх та ытлашшипех пулаççĕ. Çавăн пек тума хушаççĕ те ĕнтĕ партипе правительство, çавăн пек ĕçлемелле кашни колхозăн.

Парти обкомĕн çак кунсенче пулса иртнĕ Пленумĕ ялхуçалăх продукчĕсене хатĕрлес тĕлĕшпе татăклă кăтарту пачĕ, хатĕрлев организацисен ĕçне вăйлатма хушса хăварчĕ. Паян эпир Пленум йышăннă постановленисене пичетлесе кăларатпăр. Çак постановленисене большевикла пурнăçа кĕртессишĕн кĕрешесси — паянхи пысăк задача пулса тăрать.

Выльăх-чĕрлĕх продукчĕсене хатĕрлемелли плансем кăçал кварталтан кварталах тулаймасăр юлаççĕ. Июнĕн 10-мĕш тĕлне республика иккĕмĕш кварталта государствăна аш-какай тăратмалли плана мĕнпурĕ те 35,3 процент кăна тултарчĕ, сĕт тăратмалли плана—57,9 процент, çăмарта памалли плана 76 процент кăна тултарчĕ. Паллах, çакăн пек хăвăртлăхсемпе ĕçлес йăлана халех пĕтерес пулать.

Кунта начар ĕçлекен районсене те палăртса хăвармалла. Государствăна аш-какай тата сĕт тăратас тĕлĕшпе квартал планне нихăш район та тултарайман-ха. Аш-какай тăратас тĕлĕшпе уйрăмăнах Первомайски, Куславкка, Канаш, Улатăр, Чкаловски, Пăрачкав районĕсем начар ĕçлеççĕ. Вĕсем квартал планне 24—29 процент кăна тултарнă. Çав районсемех сĕт, çăмарта тăратас тĕлĕшпе те ытти районсенчен юлса пыраççĕ.

Хатĕрлев ĕçĕ çакăн пек питех те çителĕксĕр пулса пынин сăлтавне тупма йывăрах мар. Ăна акă мĕнре шырамалла. Пĕр енчен, ВКП(б) хăшпĕр райкомĕсемпе райсовет исполкомĕсем иртнĕ вăхăтра пуринчен ытларах çурхи ĕçсемпе интересленчĕç, вĕсен хатĕрлев ĕçне ертсе пыма «вăхăт пулмарĕ». Урăхла каласан, кампанейщинăпа ĕçлессине халиччченех пĕтерсе çитереймен-ха. Тепĕр енчен, хатĕрлев организацисем хăйсен ĕçне тивĕçлĕ хăвăртлăхсемпе туса пырайманни те вăйлăн сисĕнет. Хатĕрлев ĕçĕнче хĕрӳллĕ вăхăтсем килсе çитрĕç. Анчах СССР Наркомзагĕн Чăваш республикинчи уполномоченнăйĕн аппарачĕ, уйрăмăнах райуполнаркомзагсем, çак ответлă тапхăра туйса ĕçлемеççĕ, вĕсем хăйсен умĕнче тăракан задачăсене пурнăçласа пыраймаççĕ.

Чылай колхозсем государство умĕнчи обязательствăсене ăнăçлăн пурнăçласа пыраççĕ. Вăльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе ăнăçлăн туса пыракан колхозăн государствăна выльăх-чĕрлĕх продукчĕсем тăратас ĕçе те вăхăтра туса пыма майсем пур. Çавăнпа та выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе колхозсен вăйлатнăçемĕн вăйлатса пырас пулать. Хатĕрлев политикинчи çĕнĕ йĕркен шухăшне ăнланса илнĕ колхозсем çавăн пек тăваççĕ те ĕнтĕ. Выльăх ĕрчетес ĕçе кирлĕ пек туса пыман колхозсен вара халĕ хăшпĕр йывăрлăхсем тухса тăчĕç. Анчах çак йывăрлăхсене пула хатĕрлев ĕçĕ чарăнса тăмалла мар. Кунта хăшпĕр колхозсен лайăх опычĕпе усă курас пулать. Вĕсем çапла тăваççĕ: пĕр колхозăн государствăна икĕ колхозшăн та аш-какай тăратма май пур, теприн вара икĕ колхозшăн та çăмарта пама май пур. Вĕсем иккĕшĕ калаçса татăлаççĕ те, государствăна çав çимĕçсене икĕ колхозшăн параççĕ. Çак опыта анлăн сарни хăшпĕр колхозсем умне тухса тăнă йывăрлăха çĕнтерме май парать.

Анчах хатĕрлев ĕçĕ пуринчен ытларах колхозниксемпе единоличник-хресченсем хушшинче юлса пырать. Парти райкомĕсен, райсовет исполкомĕсен тата райуполнаркомзаг работникĕсен колхозниксемпе единоличниксем хушшинче ăнлантару ĕçне вăйлатмалла. Юриех памасăр тăракансене закон тăрăх ответ тыттармалла. Ун пеккисем пур-ха пирĕн хушăра. Вĕсем государствăран нумайрах илме, государствăна сахалрах пама тăрăшаççĕ. Çавăн пек кăмăл-шухăша хирĕç куллен кĕрешсе пымалла.

Уйрăмăнах ялти активăн хатĕрлев ĕçĕнче пример кăтартмалла. Анчах ялти актив хушшинче те хăшпĕр чухне юлса пыракансем тĕл пулкалаççĕ. Сăмахран, Анаткас Татмăшри «Парижская Коммуна» колхоз председателĕ (Канаш р.) Яранцев юлташ 26 килограмм какай парса татман. Паллах, вăл хатĕрлев ĕçĕшĕн агитацилеме пултараймасть. Вара чăнах та çав колхоз счетовочĕ Ильин юлташ, председателе курса пулас, 1939 çулшăн 110 литр сĕт халĕ те парса татмасть. Анчах ăна ответ тыттаракан та çук-ха. Çак йăлана пĕтерес пулать. Государствăна пысăк пахалăхлă продуктсем тата вăхăтра памалла.

Умра тăракан пысăк задачăсенчен пĕри вăл—государствăна утă тата тырпул тăратма хатĕрленесси пулса тăрать. Парти обкомĕн VII-мĕш Пленумĕ çак тĕлĕшпе конкретлă кăтарту парса хăварчĕ. Пленум хăйĕн решенинче Уполнаркомзаг, «Заготзернон» Чăваш контори, «Союзплодоовощторг» тресчĕ тырпул йышăнма çителĕксĕр хатĕрленнине паллă турĕ.

Парти, совет организацисен тата хатĕрлев работникĕсен государствăна утă тăратас плана тултарас тĕлĕшпе пур ĕçсене те тумалла, утăна капана хывиччченех государствăна парассине организацилемелле. Кашни колхозпа совхоз, кашни единоличник хуçалăхĕ государствăна тырпул вăхăтра тата кирлĕ чухлĕ парса татмалла. Çак задачăна пурнăçа кĕртме халех хатĕрленмелле.

Хатĕрлев организацисен складсемпе элеваторсене, сушилкăсене юсаса çитермелле. Вĕсене таса тытса усрамалла. Анчах çак ĕç халĕ çителĕксĕр пулса пырать-ха. Етĕрне, Çĕрпӳ районĕсенче тата Шупашкарта складсене йĕркене кĕртме пачах тытăнман. Сĕнтĕрвăрри районĕнче плана 25 процент кăна пурнăçа кĕртнĕ. Йĕпреç тата Çĕмĕрле районĕсем çеç ку тĕлĕшпе лайăх ĕçлесе пыраççĕ.

Çӳлте асăннă çитменлĕхсене халех пĕтерес пулать. Государство умĕнчи обязательствăсене вăхăтра тата пĕтĕмпех пурнăçа кĕртесси кашни ĕççыннин хисеплĕ тивĕçĕ пулса тăнине яланах асра тытас пулать. Парти райкомĕсемпе райсовет исполкомĕсен хатĕрлев ĕçне ертсе пырассине татăклăнах вăйлатмалла. Хатĕрлев организацисене ĕçе хĕрӳллĕнрех туса пыма хушмалла, вĕсен ĕçне куллен тĕрĕслесе тăмалла. Мĕншĕн тесен, хатĕрлев ĕçĕ хăй тĕллĕн пулса пырассине шанса ларакан работниксем, уйрăмăнах райуполнаркомзагсенче, чылай тĕл пулаççĕ-ха. Хăшпĕр чухне тата административлă мерăсемпе кăна ĕçлеççĕ, вĕсене те пулин вĕçне çитермеççĕ. Ăнлантарулла, массăллă ĕçе хакламаççĕ.

Хатĕрлев ĕçĕ—государствăллă пысăк ĕç пулса тăрать. Çавăнпа та ăна ăнăçлăн пурнăçа кĕртессишĕн ялсоветсен те вирлĕн кĕрешмелле. Вĕсем вара чылай чухне хатĕрлев работникĕсене пулăшмаççĕ кăна мар, вăл ĕçпе пачах та интересленмеççĕ. Ку вăл пĕртте тĕрĕс мар. Государство умĕнчи обязательствăсене вăхăтра тата пĕтĕмпех пурнăçа кĕртессишĕн пуринчен малтан тата пуринчен ытларах ялсовечĕн кĕрешмелле.

Паян Мари АССР 20 çул тултарать

ЙОШКАР-ОЛА

ВКП(б) Мари АССР Обкомне Верховный Советăн Президиумне Халăх Комиссарĕсен Советне

Мари АСС Республикине туса йĕркеленĕренпе çирĕм çул тултарнă май, ВКП(б) Чăваш АССР Обкомĕ, Верховный Совечĕн Президиумĕ тата Халăх Комиссарĕсен Совечĕ Чăваш АСС Республикинчи ĕççыннисен ячĕпе мари халăхне хĕрӳллĕн сывлăх сунса саламлаççĕ.

Октябрьти социализмлă революци çĕнтернине пула тата ленинла-сталинла наци политикине çирĕппĕн пурнăçа кĕртсе пынипе, коммунистла партипе аслă Сталин ертсе пынипе мари халăхĕ хуçалăхпа культура строительствинче пысăк çитĕнӳсем турĕ.

Чăваш халăхĕ сирĕн çĕнтерӳсене аслă телей туйăмĕпе паллă тăвать тата çакна çирĕппĕн шанса тăни çинчен калать: Мари АСС Республикинчи ĕççыннисем, нумай нациллĕ Совет Союзĕнчи пĕтĕм халăхсемпе пĕрле, тăван çĕршывăн ырлăхĕшĕн малашне те ывăнма пĕлмесĕр кĕрешĕç, хуçалăхпа культура строительствинче, пирĕн тăван çĕршывăн оборона хăватне çирĕплетес ĕçре çĕнĕ пысăк çитĕнӳсем тăвĕç, большевикла парти, Сталин юлташ тавра татах та тачăрах пĕтĕçсе пĕрлешĕç, малалла, коммунизм патнелле çавăн пекех шанчăклăн пырĕç.

Сывă пултăр мари халăхĕ!

Сывă пултăр ССР Союзĕнчи халăхсен аслă туслăхĕ!

Сывă пултăр пирĕн юратнă тăван çĕршыв — Советлă Социализмлă Республикăсен Союзĕ!

Сывă пултăр большевиксен партийĕ тата унăн руководителĕ, этемлĕхĕн генийĕ Сталин юлташ!

ВКП(б) Обкомĕ — ЧАРЫКОВ.
ЧАССР Верховный Совечĕн Президиумĕ — АНДРЕЕВА.
ЧАССР Совнаркомĕ — СОМОВ.

Çĕнĕрен чĕрĕлсе тăнă халăх

Кăçалхи июнĕн 21-мĕшĕнче Мари Автономлă Советлă Социализмлă Республикинчи ĕççыннисем хăйсен государствăллă автономийĕ 20 çул тултарнă куна уявлаççĕ.

Октябрьти Социализмлă Аслă революциччен мари ĕççыннисем питех те йывăр условисенче пурăннă. Выçă пурнăç, массăллă сарăлнă чирсем вĕсене вилсе пĕтес патнех илсе çитернĕ. Октябрьти революци мари халăхне ĕмĕртенхи нациллĕ пусмăртан ирĕке кăларчĕ, ăна валли экономикăпа культура тĕлĕшĕнчен вăйланса пыма анлă çулсем уçса пачĕ.

Мари республикинчи халăх хуçалăхĕ палласа илме çук нумай улшăнчĕ. Революциччченхи вăхăтра халĕ Мари АССР йышăнса тăракан территори çинче çурмакустарлă кантăк завочĕсем, йывăç касккалакан предприятисемпе тир-сăран предприятийĕсем кăна пулнă, вĕсем те темиçе кăна шутланнă. Мари АСС Республикин хальхи промышленноçĕ вăл — вуншар фабрикăсемпе заводсем. Сталинла пятилеткăсен çулĕсенче кăна промышленноçлă 45 предприяти туса ĕçе янă. Вĕсен шутĕнче — ССР Союзĕнчи питех те пысăк целлюлозăпа хут комбиначĕ. Республикăри вăрман промышленноçĕ çĕршыв валли кашни çулах 4 миллион кубометр ытла хаклă йывăç парать. Республика территорийĕ нумай чугунçулсемпе, автомобиль çулĕсемпе тата грунтлă çулсемпе эрешленсе тăрать. Çĕнĕ хуласем, вуншар рабочи поселоксем ӳссе ларнă.

Республикăри социализмлă ялхуçалăхĕ пысăк çитĕнӳсем турĕ. Октябрьти революциччен хресченсен 100 пин хуçалăхĕ пуçне 30 пин сухапуç тата 5 пин плуг кăна пулнă. Çаксемсĕр пуçне ялхуçалăхĕнче ытти сложнăйрах машинăсем пулман. Хальхи вăхăтра колхозлă уйхирсенче 1.322 трактор, 298 комбайн, тырă акмалли тата пуçтарса кĕртмелли ытти нумай машинăсем ĕçлеççĕ. Хальхи вăхăтра республикăра агрономсем тата ялхуçалăхĕн ытти специалисчĕсем 800 çын ытла шутланаççĕ. 1913 çултипе танлаштарсан тырă акăнакан çĕр лаптăкĕ 49,3 процент ӳснĕ. Тырпул тухăçлăхĕ кашни çулах ӳссе пырать. Республикăри 300 ытла колхоз çулран çулах гектартан 100-шер пăт ытла тĕштырă туса илеççĕ. Обществăллă выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç ӳссе пырать, садсем лартас тата пулă ĕрчетес ĕç аталанма пуçлать.

Мари халăхĕн культури ӳссе чечекленчĕ, сывлăха сыхлас ĕçе йăлтах çĕнĕрен йĕркелесе янă. Ĕлĕк Мари крайĕн пĕтĕм территорийĕ çинче медицина работникĕсем 18 çын кăна пулнă, хальхи вăхăтра республикăра 228 врач тата вăтам медперсонал 1.266 çын шутланать. Çĕнĕрен 14 больница тата ытти чылай лечебнăй учрежденисем тунă.

Царизм условийĕсенче мари ĕççыннисен чи пысăк пайĕ вĕренме пултарайман. Арçынсем хушшинче хутла пĕлекенсем 16 процент, хĕрарăмсем хушшинче — 2 процент кăна шутланнă. Шкулсем пулманпа пĕрех. Хальхи вăхăтра республикăра туллимар вăтам шкулсем 166 шкул, вăтам шкулсем 84 шкул шутланаççĕ, лесотехнический институт, учительсен институчĕ тата педагогика институчĕ, специальнăй шкулсем 28 шкул ĕçлеççĕ т. ыт. те.

Хуласемпе ялсенче культурăллă учрежденисем уçăлнă — колхозсенче 92 клуб, социализмлă культурăн районсенчи çурчĕсем 16 çурт, ялсенче 63 библиотека, 253 вулав çурчĕ, государствăн икĕ театрĕ (вырăс тата мари театрĕсем), колхоз театрĕ, филармони ĕçлеççĕ. Ĕлĕк хăйĕн çырулăхĕ пулман мари халăхĕ халĕ ĕнтĕ марксизм-ленинизм классикĕсен произведенийĕсене, вырăссен аслă писателĕсем — Пушкин, Горький, Лермонтов, Толстой, Маяковский т. ыттисем çырнă произведенисене хăйĕн тăван чĕлхипе вулать.

Мари АСС Республикинчи ĕççыннисем хуçалăхпа культура аталанăвĕнче тунă питех те пысăк çитĕнӳсем ленинла-сталинла наци политикин çĕнтерӳне уççăн кăтартса параççĕ. Партин XVIII съезчĕ тата ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă историллĕ решенисемпе хĕçпăшалланнă Мари республикинчи ĕççыннисем, пĕтĕм совет халăхĕпе пĕрле, Ленин—Сталин партийĕ ертсе пынипе коммунизмлă общество строительствин мĕнпур участокĕсенче çĕнĕ çĕнтерӳсем тăвассишĕн çине тăрса кĕрешеççĕ.

Я. АБРАМОВ.
Мари АССР Совнаркомĕн Председателĕ.

ЧĂВАШ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН УКАЗĔ

Автомобиль транспорчĕн Чăваш АССР Совнаркомĕ çумĕнчи Управленийĕн начальникĕ пулса ĕçлеме уйăрса лартасси çинчен

Софрон Исакович **Полянин** юлташа Автомобиль транспорчĕн Чăваш АССР Совнаркомĕ çумĕнчи Управленийĕн начальникĕ пулса ĕçлеме уйăрса лартас.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн
Председателĕ З. АНДРЕЕВА.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн
Секретарĕшĕн —
Чăваш АССР Верховный Совечĕн Президиум Председателĕн
Заместителĕ А. КРАСНОВ.

Шупашкар хули, 1941 çулти июнĕн 19-мĕш.

Черевичный юлташăн вĕçекен кимми Игаркăра

Июнĕн 19-мĕшĕнче 0 сехет те 05 минутăра летчик Черевичный юлташ тытса пыракан «СССР Н—275» самолет Нарьян-Мартан вĕçсе çĕкленсе, хĕвелтухăç еннелле çул тытнă. Тепĕр 7 сехет те 25 минутăран машина Игаркăра Енисей çине анса ларнă.

Июнĕн 19-мĕш. (ТАСС).

Хăюллă ĕç

Сортавала хулинче (Карело-Финн ССР) шкулта вĕренекен 5 ача кимĕ çинче ярăннă. Кимĕ кĕтмен çĕртенех ӳпĕнсе кайнă, ачасем путма пуçланă. Вĕсене пулăшма красноармеец Мищенко васкаса пынă. Çак вăхăтра вăл çыран тăрăх иртсе пынă пулнă. Мищенко путма пуçланă ачасене тăваттăшне çĕр çине илсе тухнă. Пилĕкмĕш ачине çăлма унăн ашшĕ шыва сикнĕ, анчах вăл ачипе пĕрле хăй те путма пуçланă. Вăхăта çухатмасăр, Мищенко юлташ путакан ашшĕпе ывăлĕ патне ишсе кайнă, вĕсене иккĕшне те путса вилессрен çăлса хăварнă.

Советлă Латвия çурхи культурăсене акса пĕтернĕ

РИГА, июнĕн 17-мĕш. (ТАСС). Латви республикинче çурхи культурăсене акса пĕтернĕ, плана 104,5 процент тултарнă. Çурхи культурăсене пурĕ 1.151.164 гектар акнă. Сахăр кăшманĕ 20.579 гектар, йĕтĕн 74.000 гектар çĕр лаптăкĕ йышăнса тăрать.

Нумаях пулмасть çăмăр çуса иртни çурхи культурăсене лайăх ӳсме пулăшать. Тырпулсем пур çĕрте те лайăх шăтса тухнă.

Плана срокчен тултарнă

АРХАНГЕЛЬСК, июнĕн 19-мĕш. (ТАСС). Ворошилов ячĕпе тăракан целлюлозăпа хут комбиначĕ хут туса кăларас тĕлĕшпе çурçул планне тултарнă. Соломбальскри целлюлоза завочĕ таварлă целлюлоза туса кăлармалли программăна тултарнă.

* * *

ТАЛЛИН, июнĕн 17-мĕш. (ТАСС). Таллинри спичка фабрикин коллективĕ, Эстонире совет влаçĕ туса хунăранпа çулталăк тултарнă ятпа пуçланнă социализмлă ăмăртăва хутшăнса, çурçул планне срокчен тултарма сăмах панă. Çак обязательствăна пурнăçа кĕртнĕ: çурçул заданине срокчен тултарнă.

* * *

ЧЕРНОВИЦЫ, июнĕн 19 мĕш. (ТАСС). Çурçĕр Буковина ирĕке тухнăранпа çулталăк тултарнă куна тивĕçлипе кĕтсе илессишĕн ăмăртса ĕçлесе, предприятисен коллективĕсем производствăра çĕнĕ çитĕнӳсем тăваççĕ. Облаçри 20 фабрикăпа завод, промкооперацин 28 артелĕ çурçул планне тултарнă.

КИЕВ, июнĕн 19-мĕш. (ТАСС). Киевра 6 уйăх планне тултарнă предприятисен хисепĕ кунсеренех ӳссе пырать. Роза Люксембург ячĕпе тăракан трикотаж фабрики, «Киев-Волокно» фабрики, Карл Маркс ячĕпе тăракан фабрика тата ытти предприятисем те çурçул программине тултарнă.

* * *

ДЖАЛАЛ-АБАД, июнĕн 19-мĕш. (ТАСС). «Кок-Янган» рудникĕнчи «Капитальная» шахта çĕркăмрăк кăларас тĕлĕшпе çурçул планне тултарнă. Горняксем çулталăк программине ноябрĕн 7-мĕш тĕлне тултарма сăмах панă.

* * *

МАХАЧ-КАЛА, июнĕн 19-мĕш. (ТАСС). Дагестанри консерва тресчĕ çурçул планне ирттерсе тултарнă. 6 миллион банкăна яхăн консервăсем туса кăларнă. Хальхи вăхăтра заводсем кăçал пухса илнĕ черешняран варенисемпе компотсем пĕçереççĕ.

* * *

МУСКАВ, июнĕн 19-мĕш. (ТАСС). Мускаври электролампа завочĕн коллективĕ паян çурçул программине срокчен 101,3 процент тултарнă.

УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: СССР Тинĕс-Çар Флочĕн Халăх Комиссаре адмирал Н. Г. Кузнецов. Ф. Кислов фото-ӳкерчĕкĕ (ТАСС).

Профсоюзпа комсомол кросĕ

Кроса 22.984 çын хутшăннă

Пирĕн республика тăрăх, июнĕн 17-мĕш тĕлне, кроса пурĕ 22.894 çын хутшăннă, вăл шутран 20.719 çын ГТО нормине панă. Кроса хутшăннă 10.723 комсомолецран 10.242 çын нормăсем панă.

Малта пыракан районсем: Шупашкар, Елчĕк тата Сĕнтĕр.

Юлса пыраççĕ: Кувакино, Советски, Канаш, Октябрьски районĕсем.

Тимур гробници

Профессор Якубовскипе калаçни

ЛЕНИНГРАД, июнĕн 19-мĕш. (ТАСС). СССР Наукăсен Академийĕн Н. Я. Марр ячĕпе тăракан материальнăй культура Институчĕн Вăтам Ази отделĕн заведующийĕ Алишер Навои юбилейне иртерес тĕлĕшпе ĕçлекен комитетăн членĕ профессор А. Ю. Якубовский ТАСС корреспонденчĕпе калаçнă чухне çапла каласа панă:

— Узбек ССР правительствин решенийĕ тăрăх Тимур (Тамерлан) гробницине уçса тĕпчени историллĕ наукăшăн калама çук интереслĕ ĕç пулса тăрать.

Вăтам Азине çĕнтерсе илекен паллă Тимур 1405 çулти февралĕн 18-мĕшĕнче, унăн 35 çул хушши пĕрмаях çĕнтерсе пынă вăрçисене вĕçленĕ поход вăхăтĕнче вилнĕ. 70 çула çитнĕ ватă Тимур Китая çĕнсе илме тапранса тунă икçĕр пин çынлă çара ертсе пынă.

Тимур вилни çинчен малтан халăха пĕлтермесĕр тăнă. Унăн ӳтне Самаркандa илсе пыни çинчен темиçе тĕрлĕ хыпар çӳренĕ. Ун çинчен вырăс академикĕ В. В. Бартольд хăйĕн «Погребение Тимура» ятлă кĕнекинче тĕплĕн каласа панă. Çав хыпарсенчен пĕринче араб историкĕ Ибн-Араб-Шах каланă тăрăх, Тимур вилнĕ хыççăн влаçа хăйĕн аллине çавăрса илнĕ Халиль-Султан хăй полководецăн ӳтне Самаркандa турттарса пынă, малтан ăна Мухаммед-Султанăн медресĕ çумĕнчи склепа пытарнă. Медресе эпир пурăнакан вăхăтчен сыхланса юлман. Тимур ӳтне малтан хура йывăçран тунă тупăка хунă, унтан ăна Персири Шираз мастер хурçăран туса хатĕрленĕ тупăка куçарса хунă.

Ибн-Араб-Шах çырса кăтартнă тăрăх, Тимур мавзолейне шалтан калама çук хаклă япаласемпе капăрлатнă пулнă. Тупăк çине тумтирсем хунă, стенасене ылттăнланă хĕçпăшал тавраш илемлетнĕ, мачча çинче ылттăн люстрăсем çакăнса тăнă, урайĕнче çăмран тата пурçăнран тунă коверсем сарăлса выртнă пулнă. 1409 çулта, Самаркандa Тимурăн кĕçĕн ывăлĕ Махрух пырсан, вăл çав хаклă япаласене унтан илме хушнă (ун чухне Махрух правитель пулса тăнă).

Анчах та Тимура малтан ăçта пытарни çинчен тăракан ыйтăва наукăра халиччен те тĕплĕн татса паман-ха. Паллă мар, Тимур гробници вырнаçса тăракан Гур-Эмир мавзолейĕн хальхи вăхăтри çуртĕ тен Мухаммед-Султан медресĕн пĕр пайĕ пулĕ, тен вăл хăйне уйрăм çурт пулĕ. Çак чаплă çурта Тимур вилнĕ хыççăн тунă пулсан, ăна вара кунта каярах куçарса килнĕ. Тимура малтанах çак çуртра пытарнă, тесе шутлас пулать. Çак ыйту çине ĕнтĕ гробницăна уçса тĕпчес тĕлĕшпе пуçланă ĕçсен результачĕсем татăклă ответ пама пултараççĕ.

Вăтам ĕмĕрти Самаркандри чи илемлĕ çуртсенчен пĕрне—Гур-Эмир мавзолейне тунă çыннăн ятне истори пирĕн валли сыхласа хăварман. Мавзолей йĕритавра пысăк хӳме туса тухнă, ăна Тимур внукĕ Улуг-бег пурăннă вăхăтра тунă. Çав хӳме вырăнĕнчи кирпĕчрен тунă портал сыхланса юлнă. Портал çинче çырсе хунă сăмахсем сыхланса юлнă, вĕсем çав портала Искахани мастер Махмуд ертсе пынипе туни çинчен каласа параççĕ.

Çак мавзолейрех Тимур ывăлĕсене — Миран-Шахпа Шахруха пытарнă. Шахрух 1447 çулта Хĕвеланăç Иранра вилнĕ, ăна хăйĕн столицинче Гератра пытарнă. Тепĕр çул иртсен, Герата Шахрух ывăлĕ Улуг-бек хăй аллине çавăрса илсен, вăл Самаркандa тавăрăннă чух ашшĕн ӳтне те унта илсе пынă, ăна çав Гур-Эмир мавзолейĕнчех пытарнă.

Çакăнтах пытарнă Улуг-бегăн — вăтам ĕмĕрти паллă астрономăн ӳтне те. Улуг-бек, çав вăхăтри чи лайăх обсерваторине тунă çын, пĕтĕм Хĕвелтухăç тăрăх сарăлнă, Европăра та паллă пулнă астрономиллĕ таблицăсен авторĕ. Нумай вĕреннĕ правителе Улуг-бега 1449 çулта хăйĕн ывăлĕ, реакциенне куçнă Абд-Ал-Лятиф янă çынсем пырса вĕлернĕ. Малтан Улуг-бега та урăх вырăна пытарнă пулнă, ăна хисеплекен Абдулла престола ларсан кăна—1450 çулта — унăн ӳтне Гур-Эмир мавзолейне куçарса пынă. Кунсăр пуçне, кунта Тимур йăхĕнчи ытти çынсене те пытарнă.

Халĕ тупакан материалсем мĕн пама пултараççĕ-ха?

Пирвайхи кунсемех кăтартса пачĕç, вăтам ĕмĕрти материаллă культурăпа искусствăн çĕнĕ памятникĕсене тупма пулать, вĕсем наукăшăн калама çук пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ. Çак ĕçсем тата Тимура малтан хăш вырăна пытарнине палăртма та пулăшаççĕ.

Антропологиллĕ ĕçсем калама çук интереслĕ ĕçсем пулса тăраççĕ. Правительствăн склепсене уçас тĕлĕшпе ĕçлекен экспедицийĕн составĕнче пирĕн институтăн научнăй сотрудникĕ скульптор-антрополог М. М. Герасимов пур, вăл çынсен сăн-сăпачĕ мĕнле пулнине вĕсен пуç шăммисем тăрăх скульптурăра кăтартса пама пĕлет.

Çак ĕçсем вăхăтĕнче Тимурăн пуç шăммине тупма май килсен, Герасимов валли паллă завоевателĕн сăн-сăпачĕ мĕнле пулнине кăтартса пама май пулать.

Партин Улатăр районĕнчи организацийĕ ВКП(б) XVIII конференцин решенийĕсене пурнăçа мĕнле кĕртсе пыни çинчен

ВКП(б) Чăваш Обкомĕн VII пленумĕ йышăннă постановлени

ВКП(б) Чăваш Обкомĕн VII Пленумĕ çакна паллă тăвать: ВКП(б) XVIII конференцийĕ пулса иртнĕренпе ВКП(б) Улатăр райкомĕн ĕçĕнче промышленноçпа транспорта ертсе пырас тĕлĕшпе хăшпĕр улшăнусем пулнă. Улатăр районĕнчи чылай предприятисем, артельсем тата транспорт организацийĕсем хуçалăх планĕсене тултарма тата иртерсе тултарма пуçларĕç. Юлашки икĕ уйăх хушшинче паровозсем юсакан завод паровозсем юсамалли тата чугунçул линийĕ валли запаслă пайсем тумалли плана ытлашшипех тултарнă. Гармоньсем тăвакан фабрика продукци туса кăлармалли плана апрель уйăхĕнче 108,7 процент, май уйăхĕнче—110,5 процент тултарнă. Июнь уйăхĕнче те план тулса пырать. Продукцин хăйне ларакан хакне задани тăрăх 6 процент чакармалла пулсан, пилĕк уйăх хушшинче 17,2 процента çити чакарнă, ĕç тухăçлăхĕ ӳснĕ. Типографи, «14 лет Октября» промартель тата ыттисем те хăйсен ĕçĕсене лайăхлатрĕç.

Хусан чугунçулĕн Улатăрти отделенийĕ XVIII партконференци пулса иртиччен (январь тата февраль уйăхĕсенче) вагонсем тиемелли, çавнашкалах пушатмалли плансене тултарайман пулсан, юлашки виçĕ уйăх хушшинче плансене иртерсе тултарать, чугунçулăн 14-мĕш дистанцийĕ авангарах ĕçлеме тытăнчĕ.

Кăçал çурхи вăхăтра шыв тăрăх йывăç юхтарассине те ăнăçлăн ирттернĕ.

Перекетлессишĕн, производствăри тасалăхпа йĕркелĕхшĕн, çамрăксем хушшинче техникăна вĕренессишĕн кĕрешес тĕлĕшпе комсомолăн чылай организацийĕсем (паровозсем юсакан завод, вагонсемпе паровозсен деповĕ) хаклă пуçарусем турĕç.

Апла пулсан та, ВКП(б) райкомĕ тата чугунçул политотделĕн Улатăрти отделенийĕ ку вăхăтченех хăйсен ĕçĕсене ВКП(б) XVIII конференци решенийĕсем тăрăх урăхлатса çĕнетмен. ВКП(б) райкомĕн работникĕсем предприятисенчи пуçламĕш парторганизацисен ĕçĕпе сахал çыхăнаççĕ, парти райкомĕн решенийĕсене мĕнле пурнăçланине контроль туса тăрасси çӳлĕ пусăмра мар. Решенисене пурнăçа мĕнле кĕртнине тĕрĕслесе тăрассине вырăнти промышленность предприятийĕсен ĕçĕнче уйрăмах начар йĕркеленĕ. Куллен кирлĕ таварсем туса кăлармалли плана тултараймаççĕ. Горсовет исполкомĕн спортинвентарьсем туса кăларакан фабрики пилĕк уйăхри плана 57,5 процент кăна тултарнă, Çĕнĕ Айбесри промартель плана 59,9 процент, вырăнти топливо управлени системине кĕрекен Улатăр вăрманпромхозĕ плана 59,3 процент çеç тултарнă. Леспромхоз, Кирери мехлесопункт тата кирпĕч завочĕ уйрăмăнах начар ĕçлеççĕ. Чылай предприятисенче (паровозсем юсакан завод, вăрман завочĕ, депо т. ыт. те) ку вăхăтченех штурмовщинăна пĕтермен.

Хăшпĕр предприятисенче (депо) тата промартельсенче («Красная звезда» «Красный восход») агитациллĕ-массăллă ĕçе çителĕксĕр туса пыраççĕ.

ВКП(б) райкомĕ тата пуçламĕш парторганизацисем кĕçĕн тата вăтам звенори командирсене (мастерсем, бригадирсем, десятниксем, диспетчерсем, учет ĕçĕнчи работниксем, нормировщиксем т. ыт. те) вĕрентес, вĕсене тĕрĕс вырнаçтарса тухас тата воспитани парас тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçлеççĕ, вĕсене обществăллă-политикăллă ĕçе начар явăçтараççĕ тата вĕсене хăйсен экономикăллă, çавнашкалах техникăллă квалификацине ӳстерме кирлĕ пулăшу памаççĕ.

Чăваш АСС Республикинчи Наркомлес, Наркомместпром, Чăвашпромсоюз тата Чăвашдревпромсоюз хăйсене пăхăнса тăракан предприятисемпе промартельсене ĕçри çитменлĕхсене пĕтерес тата йĕркеллĕ ĕçлес тĕлĕшпе çителĕклĕ таран пулăшмаççĕ.

ВКП(б) Чăваш Обкомĕн Пленумĕ **çапла йышăнать:**

1. ВКП(б) Улатăр райкомне районра уйрăм предприятисемпе промысла артелĕсем юлса пынине пĕтерме, чи малтанах спортинвентарь фабрики, леспромхоз, Кирери мехлесопункт тата кирпĕч завочĕ тăрăх практикăллă тата организациллĕ мероприятисем хатĕрлеме, промышленноçпа транспорта ертсе пырас ĕçри çитменлĕхсене хăвăртрах пĕтерес тĕлĕшпе ВКП(б) райкомĕн членĕсен тата инструкторсен, пуçламĕш парторганизацисен ответлăхне ӳстерме хушас.

2. Пленум ВКП(б) Улатăр райкомне тата пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсене коммунистсен авангардлă рольне ӳстерме, вĕсене стахановла шкулсем витĕр кăларса, техникăна вĕрентсе хăйсен квалификацине ӳстерес тĕлĕшпе вăхăтра пулăшма хушать. Çакăн пек тумалла: нормăна тултарма пултарайман тата ĕçре брак тăвакан пĕр коммунист та, пĕр комсомолец та ан пултăр.

3. ВКП(б) Улатăр райкомне предприятисенче тата транспортра партиллĕ-политикăллă ĕçе тĕпренех лайăхлатма хушас. Рабочисемпе служащисем хушшинче производствăллă пропагандăна лайăхлатмалла, партипе совет активĕн экономикăллă пĕлӳлĕхне ӳстерес ĕçе кирлĕ пек туса пырассине йĕркелемелле.

4. ВКП(б) Улатăр райкомне райсовет тата хула совет исполкомĕсен руководителĕсем районри промышленноçпа транспорт ĕçĕсемшĕн, çавнашкалах районри юлса пыракан предприятисемпе артельсене кулленех контроль туса тăрас тата пулăшас тĕлĕшпе ответлă пулса тăмалла тума хушас.

Чăваш АССР Совнаркомне Улатăр райсовет тата хула Совет исполкомĕсене ВКП(б) XVIII конференцин решенийĕсем тăрăх промышленноçпа транспорта ертсе пырас ĕçе урăхлатса çĕнетес тĕлĕшпе практикăллă пулăшу пама хушас.

5. Наркомместпрома Васильков юлташа, Наркомпищепрома Крючков юлташа, Чăвашсоюз—Ларионов юлташа, Древпромсоюз—Андреев юлташа тата Промсоюз—Егоров юлташа районсенчи организацисене строительство, çĕнĕ мастерскойсемпе цехсем тăвас, оборудованисем туянас тата фонд тăрăх килсе тăракан материалсем парса тăрас тĕлĕшпе организациллĕ тата техникăллă пулăшу пама хушас.

6. ВКП(б) райкомне тата Политотделăн Улатăрти отделенине Нарком Л. М. Каганович юлташăн приказĕсене тĕрĕс тата вăхăтра пурнăçлама транспортри рабочисен коллективне мобилизацилеме, рабочисемпе инженерно-техническа работниксем хушшинче социализмлă ăмăртăва сарса пыма, Хусан чугунçулĕ çинче ĕçлекенсем Горький чугунçулĕ çинче ĕçлекенсемпе ăмăртăва тухса, хăйсем çине илнĕ обязательствăсене тултармалла тума хушас; чугунçул станцисен, турттарса пымалли çулсем тата шыв транспорчĕн технологин пĕрлĕхлĕ процесĕн никĕсĕ çинче кашни станципе разъездăн ĕçне график тăрăх тумалла.

7. Пленум ВЛКСМ Обкомне, ВКП(б) Улатăр райкомне комсомол пуçламĕш организацийĕсене ертсе пырассине лайăхлатма, промышленноçпа транспорт ĕçĕсене лайăхлатассишĕн вĕсен пуçарулăхне çĕклентерме тата комсомолецсен производствăри авангардлă рольне ӳстерме хушать.

8. ВКП(б) Обкомĕн Пленумĕ çакна палăртать: ВКП(б) XVIII конференцин решенийĕсене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе Улатăр районĕнче пулнă тата çак решенире кăтартнă çитменлĕхсем ытти районсенче те пур. Парти Обкомĕн Пленумĕ ВКП(б) Шупашкар хула комитетне тата ВКП(б) райкомĕсене çав çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе татăклă мерăсем йышăнма тата ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцин решенийĕсене хăвăрт пурнăçа кĕртсе пыма хушать.

Стаж иртсе кайнă кандидатсем пирки

Партин Канаш районĕнчи организацинче кандидат стажĕ иртнĕ кандидатсем пурĕ 188 çын, е вăл мĕнпур кандидатсенчен 71 процент пулать. Парти членĕн кандидачĕсене парти членне илме хатĕрлес ыйтăва парти райкомĕн бюровĕнче пĕрре çеç мар сӳтсе явнă. Апла пулсан та стаж иртсе кайнă кандидатсен йышĕ чакмасть-ха. Кăçалхи çулăн пуçламĕшĕнче стаж иртнĕ кандидатсем 183 çын пулнă.

Вагонсем юсакан заводра парти членĕн кандидачĕсем 48 çын, вĕсенчен 40 кандидатăн парти членне кĕме стаж иртнĕ. Чугунçул узелĕнчи 26 кандидатран 21 кандидатăн стаж иртсе кайнă.

Вагонсем юсакан заводри тата чугунçул çинчи пуçламĕш парторганизацисем парти членĕн кандидачĕсене воспитани парас тĕлĕшпе питех те начар ĕçлеççĕ. Çавна пула ĕнтĕ вагонсем юсакан заводра парти членне 3 çын илнĕ, чугунçул узелĕнче пĕр çынна та илмен. Заводри тата узелти пуçламĕш парторганизацисенче чылай коммунистсем 5—6 çул хушши парти членĕн кандидатĕнче тăраççĕ, вĕсем ку вăхăтченех члена кĕме хатĕрленмеççĕ.

Калас пулать, вагонсем юсакан заводра парти членĕн кандидачĕсем хушшинче производствăра лайăх ĕçлекенсем, чаплă агитаторсем, пуçаруллă юлташсем сахал мар. Анчах партбюро тата цехсенчи группăсем вĕсем çине сахал çаврăнса пăхнă. Вĕсем кандидатсене порученисем памаççĕ, парсан та вĕсене мĕнле пурнăçланине тĕрĕслемеççĕ.

Парти членĕн кандидачĕсем хушшинче ĕçлесси юлашки кунсене çитиччен начар пынă. Кун пирки партбюро секретарьне Сорокин юлташа асăрхаттарсан кăна ĕçсем кăштах улшăнма тытăнчĕç. Кандидатсем хушшинче каласусем ирттернĕ. Халĕ Цапин, Гришин, Данилов, Васильев юлташсем парти членне кĕме документсем йĕркелеме тытăннă. Çак юлташсем партиллĕ тата производствăллă ĕçсенче тĕрĕсленнĕ.

Чугунçул узелĕнче ĕçсем паянхи кунччченех начар тăраççĕ. Депори пуçламĕш парторганизацинче парти членĕн кандидачĕсене воспитани парасси çинчен коммунистсен пухăвĕнче çак вăхăтченех сӳтсе явман. Узелти партком тата унăн секретарĕ Ржавин юлташ партком ларăвĕнче пуçламĕш парторганизацисем кандидатсем хушшинче мĕнле ĕçлени çинчен ыйту лартман. Çамрăк коммунистсене воспитани парас тĕлĕшпе куллен-кун ĕçлесе пыни çук.

Лекцисене йĕркеллĕ ирттермеççĕ тата лекцисене коммунистсем сахал çӳреççĕ. Сăмахран, май уйăхĕнче пулса иртнĕ лекцинче мĕнпурĕ те 23 çын кăна пулнă. Июнĕн 11-мĕшĕнче парти активĕн экономикăллă пĕлӳлĕхне ӳстерес шутпа лекци пулнă. Анчах, çак лекцине те коммунистсем питĕ сахал пынă.

Парти членĕн кандидачĕсемпе ĕçлесси, вĕсене члена кĕме хатĕрлесси—пуçламĕш парторганизацисен куллен туса пымалли ответлă задачи пулса тăрать.

И. КОРНИЛОВ.

Çураки итогĕсем çинчен, 1941 çулти тырпула пухса кĕртес ĕçе тата ялхуçалăх продукчĕсен заготовкисене организацилес задачăсем çинчен

ВКП(б) Чăваш Обкомĕн VII пленумĕ 1941 çулти июнĕн 17-мĕшĕнче йышăннă

ПОСТАНОВЛЕНИ

ВКП(б) Чăваш Обкомĕн пленумĕ çакна паллă тăвать: партин Чăваш АСС Республикинчи организацийĕсем — ВКП(б) XVIII конференцийĕ йышăннă решенисемпе хĕçпăшалланнă парторганизацисем, партипе правительство Чăваш АСС Республикинчи колхозсене калама çук пысăк пулăшу панипе, тăванлă республикăсемпе социализмлă ăмăрту сарса пырса, 1941 çулти çуракине пысăкрах пахалăхпа ирттерчĕç.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральнăй Комитечĕ «Ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстернĕшĕн Чăваш АСС Республикинчи колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен» йышăннă постановлени колхозниксен политикăллă тата производствăллă активлăхне çĕнĕ вăйпа çĕклесе ячĕ, социализмлă уйхирсенче ĕç нормисене чылаях ирттерсе тултаракан стахановецсемпе ударниксен хисепĕ ӳсрĕ.

Çакăнпа пĕрлех пленум çакна паллă тăвать: ВКП(б) райкомĕсемпе райсовет исполкомĕсенчен чылайĕшĕ (Улатăр, Пăрачкав, Куславкка, Кувакино райкомĕсем) çуракине çителĕксĕр ертсе пынă, массăллă-политикăллă ĕçе сарса ярасси çине çителĕклĕ тимлĕн пăхман, уйхир ĕçĕсене ирттернĕ çĕрте лайăх çанталăкăн кашни сехечĕпе усă курман, çакна пула çурхи культурăсене акса пĕтермелли сроксене вăрăма тăсса янă. Чылай районсенче колхозсенчи йышланса пыракан выльăх-чĕрлĕх валли выльăх апачĕн базине тăвас ĕçе кирлĕ пек хакламан, курăксем, силос культурисем тата выльăх апачĕ тумалли ытти культурăсем акмалли плана тултарман.

ВКП(б) Обкомĕпе Чăваш АССР Совнаркомĕ алăпа акма татăклăнах чарнă пулсан та, хăшпĕр районсем сеялкăсемпе туллин усă курмалла тăвайман тата алăпа акнă. Çапла, сăмахран, Сĕнтĕр районĕнче 900 гектар, Кувакино районĕнче 1.500 гектар, Çĕрпӳ районĕнче 1.400 гектар çĕр лаптăкĕ çине алăпа акнă, çав вăхăтрах пĕтĕм республика тăрăх алăпа акасси вăйлăн чакнă (иртнĕ çулта 23.422 гектар пулнă, кăçал 8.000 гектар).

Çĕрĕç органĕсем агротехникăллă мероприятисене пурнăçа кĕртес ĕçе начар ертсе пынă тата унăн пахалăхне çителĕксĕр тĕрĕслесе тăнă.

Трактор паркне техника енĕпе пĕлтĕрхинчен лайăхрах хатĕрленĕ пулсан та, Наркомзем тата нумай МТС-сен директорĕсем çуракинче тракторпа тумалла пулнă ĕçсен планне пурнăçа çĕртмен. Çураки ĕçĕнчен ирĕкленсе пыракан тракторсемпе лашасене çĕртме сухи çине вăхăтра куçарман. Çакна пула май уйăхĕнче çĕртме планĕ тулман.

Пленум тырпулсене пухса кĕртме хатĕрленес, тракторсене тата тырпул пухмалли ытти машинăсене, уйрăмах транспорт инвентарьне юсас, витнĕ итемсем тăвас тата киввисене юсас ĕç çителĕксĕр пулса пынине паллă тăвать. Иртнĕ çулти йăнăшсене тепĕр хут тăваççĕ. Иртнĕ çулта, ĕçе вăхăтра хатĕрлемен пирки, чылай районсенче (Советски, Пăрачкав тата Етĕрне) тырпулсене вырса пухас, государствăна ялхуçалăх продукчĕсем парас ĕç тивĕçсĕр вăрăма тăсăлса кайнă, çакă вăл тырпул нумай тăккаланса пĕтесси патне илсе пынă.

Пленум çапла шутлать: Уполнаркомзаг (Митьков юлташ), «Заготзерно» Чăваш республикинчи контори (Одинцов юлташ), «Союзплодоовощторг» тресчĕ (Белянкин юлташ) тĕштырăна тата ялхуçалăхăн ытти продукчĕсене йышăнма техникăллă базăна вăхăтра хатĕрлес тĕлĕшпе кирлĕ мерăсене йышăнман.

ВКП(б) Обкомĕн пленумĕ ВКП(б) Обкомĕн бюроне, Чăваш АССР Совнаркомне тырпула пухса кĕртес тата ялхуçалăх продукчĕсем хатĕрлес ĕçе кĕске срокsенче тата тăкаксемсĕр туса ирттерме май паракан мерăсем йышăнма хушать.

Наркомзема, райсоветсен исполкомĕсене тата ВКП(б) райкомĕсене çаксене тума хушас:

1. Çĕртме тăвас тата çĕртме уйĕсем çине тислĕк кăларас ĕçе июнĕн 20-мĕшĕнчен кая юлмасăр туса пĕтермелле тата вĕсене тĕплĕн пăхса усрас ĕçе—çумкурăксем шăтса тухнă май культивацилес тата сӳрелес ĕçе организацилемелле.

2. Мĕнпур МТС-сем, колхозсем тата совхозсем тăрăх тракторсене, комбайнсене, молотилкăсене тата тырпул пухса кĕртмелли мĕнпур машинăсене июлĕн 10-мĕшĕнчен юсаса çитермелле, вĕсене пысăк пахалăхпа юсамалла тумалла. Комбайнсене выртнă тырра вырса пухма майлаштарса йĕркелемелле тата вĕсем çинче улăм хупаласа пыракан хатĕрсем тумалла.

Июлĕн 20-мĕшĕнчен кая юлмасăр, кашни колхозрах витнĕ çĕнĕ итемсем тумалла тата киввисене юсамалла, çавăн пек итемсем кашни 2 бригада пуçне пĕререн кая мар пулмалла. Витнĕ итемсем 2—3 кунран кая мар вăхăт хушши авăн çапма çителĕклĕ таран кĕлтесем вырнаçтарма тата молотилка лартма çителĕклĕ пулмалла. Кашни колхозрах тĕштырă типĕтмеллисем тумалла.

Наркомзема, «Сельхозснаба», «Автотракторосбытăн» Чăваш республикинчи отделенине МТС-семпе колхозсенчи тырă пухса кĕртмелли машинăсем валли запаслă пайсемпе ремонт материалĕсем кӳрсе килессине пурнăçлама хушас.

3. Тырпулсене пухса кĕртме пуçличчен кашни МТС-па колхоз тăрăх тырпулсене пухса кĕртмелли ĕç планĕсем туса хатĕрлемелле, çав плансем—мĕнпур йышши ĕçсене тĕрĕс çыхăнтарса пыма, МТС-семпе колхозсенчи тырă вырса пухмалли мĕнпур машинăсемпе, пуринчен ытларах комбайнсемпе усă курма, çавăн пекех тракторсемпе лашасен ĕçне тĕрĕс çыхăнтарса пыма май паракан плансем пулмалла.

Комбайнсем пĕр кăлтăксăр ĕçлемелле пултăр тесе, вĕсемпе ĕçлеме чи лайăх тракторсене уйăрмалла тата тырпула пухса кĕртес ĕçĕн пĕтĕм тапхăрĕнче горючипе шыв турттарса пыма, гĕштырра тасатма, типĕтме тата турттарма, улăма калана хывма кашни комбайн агрегачĕ çумне колхозниксен яланлăх составне çирĕплетмелле, кирлĕ чухлĕ савăт-сапа, лашасем, повозкăсемпе бестаркăсем уйăрмалла.

Тырпула пухса кĕртнĕ тапхăрта комбайнсемпе тракторсене тĕплĕн те тирпейлĕн пăхса сӳремелле, кашни МТС-ра куçса çӳрекен мастерскойсем тумалла тата çав мастерскойсем валли квалификациллĕ технически кадрсем пухмалла, çавăн пекех тата кирлĕ инструментсемпе запаслă пайсем хатĕрлесе памалла.

4. Кăçал çумăр нумай çăвакан çуллахи вăхăтăн уйрăмлăхĕсене, çав çумăрсем тăпрана пирченме тата тырă уйĕсенче çумкурăксене вăйлăн хунаса ӳсме пулăшнине шута илсе, мĕнпур тĕштырă, технически, пропашной тата бахча культурисене пăхса ӳстерес ĕçе организацилесси çине уйрăмах тимлĕн пăхмалла, вĕсене çумкурăксенчен вăхăтра тасатмалла, ретсен хушшисене çемçетмелле, калчасене апат памалла тата калчасене сиенлекен хурт-кăпшанкăсемпе кĕрешмелле.

Районсенчи вăрлăх хуçалăхĕсенче колхозсенчи вăрлăх участокĕсенче тырпула уйрăмах тĕплĕн те лайăх пăхса ӳстермелле, вĕсенче, çӳлте асăннă ĕçсене тунисĕр пуçне, урăх йышши культурăсен калчисене тата вутпуççисене çумласа пăрахас пулать.

Çавăн пекех вăрлăх тума акнă тĕштырăсене, çĕрулмине, пахча-çимĕç культурисене вăхăтра апробаци тумалла.

5. Тырпулсене вĕсен пĕрчисем ăвăс пек пулса çитнĕ тапхăрта—простой машинăсемпе, йăлтах пулса çитсен — комбайнсемпе вырса пуçтарма пуçламалла. Тăкаксем пуласран сыхланас шутпа, комбайнсемпе простой машинăсем çине зерноуловительсем вырнаçтарса лартмалла, çулса кайнă хыççăн çийĕнчех кĕлтесем çыхас, вĕсене карталаса хурас тата çĕмеле хывас ĕçе, пучахсене тураса пухас тата алăпа пуçтарас ĕçе организацилемелле. Кĕлте картисемпе çĕмелĕсене тӳрĕ линипе туса тухмалла, çапла майпа вара кĕлтесене çĕмеле хывса пĕтернĕ хыççăнах хăмăллă уйсене лущени тума тата кĕрхи çĕртме тума тытăнмалла. Тырпула комбайнпа вырса илнĕ хыççăнах улăма пухмалла тата капансем туса хумалла. Тырпула капансем туса хурас ĕçе уборка пынă вăхăтрах тытăнмалла тата çулса пĕтернĕ хыççăн 10 кунран кая юлмасăр туса пĕтермелле. Инçетри участоксенче капансене тӳрех уйра тумалла.

Простой машинăсемпе ĕçленĕ чух та, комбайнсемпе ĕçленĕ чух та тырпула пухса кĕртес ĕçĕн пахалăхне çирĕппĕн контроллесе тăмалла, тырпулсем хăлăлра ытлашши нумай тăрса ирттерни пулмалла мар, вырса илнĕ участоксене кашни кун йышăнассине бригадирсен обязанноçĕ туса хумалла, пĕр-пĕр участок çинчи ĕçе туса пĕтернĕ хыççăн 3 кунран кая юлмасăр, ăна колхозсен председателĕсем йышăнмалла, участоксене йышăннă чухне кашни расрах йышăнни çинчен акт çырмалла, унта ĕçĕн пахалăхне хакласа кăтартса памалла. Тырпулсене начар, тирпейсĕр вырса пуçтарнă тĕлсенче колхозниксене памалли тӳлеве—колхоз правленийĕ, комбайнерсене памалли тӳлеве—МТС директорĕ пĕчĕклетмелле.

6. Тырпула вырма пуçланă хыççăн 5 кунран кая юлмасăр çапма тытăнмалла, пуринчен малтан кĕлте турттарса çапасси çине организацилемелле. Тырпула молотилкăсемпе тата комбайнсемпе кунĕн-çĕрĕн çапмалла, çак ĕçе тума сменăпа ĕçлекен икĕ бригада уйăрмалла.

Тырпула итем çинче пĕр тăкаксăр сыхласа усрас ĕç çине пысăк тимлĕхпе пăхмалла, ку тĕллевпе тырра çапма пуçличчен малтан итемсене тасатмалла, курăк тымарĕсене çунтарса ямалла, итем вырăнне таптаса хытармалла, пушартан сыхланмалли ĕçсене туса ирттермелле.

Тырă хăйне-хăй ăшăнса пăсăлмалла ан пултăр тесе, ăна витмен итемсен çинче тытса тăмалла мар, арпалăхран уйăрмасăр вырттармалла мар.

Итем çинче, çавăн пекех заготпунктсене турттарса кайнă чух тата колхоз склачĕсенче йышăннă чух тырра обязательнăй йĕркепех виçмелле тумалла, уйрăм бригадăсемпе звеносем тăрăх çапса илекен тырра тĕплĕн учета илессине организацилемелле.

Итемсем çинчи тырра сыхласа усрассишĕн ответлăха кашни бригада тăрăх бригадир çине хурас, пĕтĕм колхоз тăрăх—колхоз председателĕ çине.

7. Вăрлăх участокĕсенчен пухнă тырăран колхозсемпе совхозсем валли сортлă вăрлăхсем çителĕклĕ хатĕрлес шутпа, районсенчи вăрлăх хуçалăхĕсенче тата колхозсемпе совхозсенчи вăрлăх участокĕсем çинче тĕштырă культурисене уйрăмах тĕплĕн те лайăх пухса илессине организацилемелле, çак ĕç валли чи лайăх комбайнсем тата вĕсемпе ĕçлеме опытлă комбайнерсем уйăрмалла. Вăрлăх участокĕсене тырă йăлтах пулса çитсен вырса пухма пуçламалла, кĕске срокра пухса пĕтермелле, вырса пуçтарнă чух, çапнă вăхăтра, турттарнă, тасатнă тата сыхласа усранă чух вăрлăхăн тĕрлĕ сорчĕсемпе категорийĕсене пĕр-пĕринпе хутшăнма памалла мар.

8. Çĕрулмине, пахча-çимĕçсене тата вăрлăхлăх культурăсене кĕске вăхăтра, сивĕсем пуçланиччен пухса кĕртмелле тата вăрлăх валли суйласа илнĕ, типĕ материал уйăрса хумалла.

9. Йĕтĕнпе кантăра пухса кĕртес ĕçе çакăн пек расчетпа организацилемелле: йĕтĕн-кантăр продукцийĕ памалли плана кăçалхи çулах тултармалла тумалла.

Йĕтĕнпе кантăра вăхăтра тата тăкаксăр пухса кĕртес шутпа, йĕтĕн татмалли тата кантăр пухса кĕртмелли мĕнпур машинăсемпе усă курмалла, йĕтĕнпе кантăра 7—10 кунлă срокран кая юлмасăр пухса пĕтермелле. Йĕтĕне çапас, сарса хурас тата шыва хутас ĕçе пĕтĕмĕшпех август уйăхĕнче туса пĕтермелле, кантăра—сентябрь уйăхĕнче. Йĕтĕнпе кантăра сарса хумалли лайăх вырăнсем çук колхозсен правленийĕсене йĕтĕнпе кантăра шыва хутса пултармалли методпа анлăн усă курма хушас.

МТС-семпе колхозсенче йĕтĕнпе кантăра типĕтмелли сушилкăсене, тылламалли машинăсене августăн 1-мĕшĕнчен кая юлмасăр юсаса пĕтермелле тата йĕтĕнпе кантăра малтанхи обработка тăвас ĕçре вĕсемпе пĕтĕмĕшпех усă курмалла.

10. Махоркăна тĕплĕн пăхса ӳстермелле тата пухса кĕртмелле тумалла, ăна çитĕнсе иртсе кайма памалла мар, унăн виçипе пахалăхĕ чакмалла мар тумалла. Махоркăна сентябрĕн 10-мĕшĕнчен кая юлмасăр пухса пĕтермелле Махорка çакса хумалли тата типĕтмелли сарайсене августăн 1-мĕш тĕлне пĕтĕмĕшпех юсаса, йăлтах хатĕрлесе çитермелле.

11. Курăксен вăрлăхĕсене туса хатĕрлес ĕç çине уйрăмăнах тимлĕн пăхмалла. Мĕнпур колхозсемпе совхозсенче, пĕтĕмĕшпех план тăрăх, вăрлăх участокĕсем уйăрмалла, вĕсене тĕрĕслесе тухса çумкурăксенчен тасатмалла.

Курăксен вăррисене тăкăнма парас мар шутпа, вăрлăх валли хăварнă клевера, тимофеевкăна, люцернăна тата çарансене, выльăх çӳретмелли вырăнсене акмалли ытти курăксене вăрлăхĕсем пулса çитнĕ хыççăн 5 кунран мала ямасăр пухса илмелле, çулма пуçланă хыççăн 20 кун хушшинче çапса пĕтермелле, нумай çула пыракан курăксене çулса илме, çапма, вăррисене шĕкĕлчесе кăларма кирлĕ чухлĕ комбайнсене, молотилкăсене тата ытти машинăсене вăхăтра майлаштарса хатĕрлемелле.

12. 1941—42 çулта çитерме выльăх-чĕрлĕх валли апатсем çителĕклĕ хатĕрлес шутпа, СССР Совнаркомĕн «Колхозсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç валли выльăх апачĕсене ӳстермелли мерăсем çинчен» йышăннă постановленине тата выльăх апачĕсене пухмалли плансене тултарас тĕлĕшпе çителĕклĕ мерăсем йышăнмалла.

Утă çулас ĕçе курăксем чечеке ларнă вăхăтра пуçласа, 7—10 кун хушшинче туса пĕтермелле. Çуркуннне шыв илекен, курăк лайăх ӳсекен улăхсене площадьсем çинче курăка иккĕмĕш хут çулас ĕçе организацилемелле.

Государствăна утă тăратмалли плансене правительство çирĕплетсе панă срокра тĕлне тултарас тĕлĕшпе пур мерăсене те йышăнмалла, утăна çулса илнĕ хыççăн капана хуриччен памалла тумалла.

Колхозсен мĕнпур йышши выльăх апачĕсене сыхласа усрамалла, çулталăк гăршшĕнче вĕсемпе тĕрĕс усă курмалла, вĕсене салатса пĕтерме памалла мар. Утă енĕпе çулталăкра кирлĕ чухлĕ утăн 20—30 процентĕнчен кая мар хисеппе страховой фураж фончĕсем тумалла.

СССР Совнаркомĕ йышăннă постановленипе килĕштерсе, кашни йышши выльăх валли çирĕплетнĕ хисеп тăрăх, колхоз силос хывассине пурнăça кĕртмелле, силос хывас ĕçре мĕнпур силос культурисемпе, вăрмансенчи тата шурлăхсенчи акмасăр ӳсекен курăксемпе, çумкурăксемпе, пахча-çимĕçсен каяшĕсемпе, çĕрулми аврипе усă курмалла.

13. Пĕтĕмĕшпех алла панă обязательствăсемпе тата МТС-сен ĕçĕсемшĕн панă счетсемпе килĕштерсе, государствăна тырă тата ялхуçалăхĕн ытти продукчĕсем тăратмалли обязательствăсене кашни колхоз, совхоз, колхозник, единоличник тата ытти хуçалăх кашни культура тăрăх вăхăтра тата пĕтĕмĕшпех тултармалла тумалла.

14. СССР Заготовкăсен Халăх Комиссариачĕн Чăваш АСС Республикинчи Уполномоченнăйне — Митьков юлташа, «Заготзерно» Чăваш республикинчи конторине—Одинцов юлташа, Чăвашсоюза — Ларионов юлташа тата Трестплодоовощторга — Белянкин юлташа çакна тума хушас: заготовка пункчĕсене, складсене, элеваторсене, овощехранилищĕсене пĕтĕмĕшпех хатĕрлесе çитермелле, çĕнĕ тырă, çĕрулми тата пахча-çимĕçсем пухăнма пуçличчен складсене, инвентаре, виçмелли хатĕрсене туса тата юсаса пĕтермелле. Элеваторсемпе тырă типĕтмеллисем валли кирлĕ чухлĕ топливо запасĕ хатĕрлесе памалла.

Складсенчи, заготовка пункчĕсенчи, зернохранилищĕсенчи тасалăха çирĕп асăрхаса тăмалла, тырăна вăхăтра типĕтсе хатĕрлемелле, ăшăнма, пăсăлма тата амбарсенчи вредительсене ерме памалла мар.

15. Уполнаркомзага, райсоветсен исполкомĕсене тата ВКП(б) райкомĕсене çапла тума хушас: колхозниксене авансла пама тата колхоз хуçалăхĕн шалти нушисем валли уйăрса илмелли нормăсене мĕнле пăхăнса тăнине çирĕппĕн контроллесе тăмалла, нормăсене ӳстернĕшĕн айăплисене—тырпула салатса пĕтерекенсене тата государствăна тырă тăратас ĕçе дезорганизацилекенсене ответ тыттармалла.

16. Наркомзема, райсоветсен исполкомĕсене тата ВКП(б) райкомĕсене çакна тума хушас: кĕрхине агротехникăллă чи лайăх срокsенче (августăн 10—24-мĕшсенче) пысăк пахалăхпа ирттермелле, акăннă çĕртме уйĕсенче, вĕсене йышăнса тăнă культурăсене пухса илнĕ хыççăн, тăпрана вăхăтра хатĕрлес тата тислĕкпе çемçетес ĕçсем çине, çавăн пекех вăрлăх материалне акма хатĕрлес ĕç çине уйрăмах тимлĕн пăхмалла. Хăмăллă уйсене лущени тумалли плана август уйăхĕнче, кĕрхи çĕртме тумалли плана октябрĕн 15-мĕшĕнчен кая юлмасăр пĕтĕмĕшпех тултармалла.

17. Колхозсенче тĕрĕс пусуçаврăнăшсем туни ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне малалла ӳстерсе пырас ĕçре калама çук пысăк вырăн йышăнса тănине паллă туса, пленум ВКП(б) райкомĕсене тата райсоветсен исполкомĕсене пусуçаврăнăшсем тăвас ĕçпе çĕрйĕркелӳ ĕçне ертсе пырассине тата колхозсемпе çĕрйĕркелекенсен партийĕсене куллен-кун пулăшассине вăйлатма хушать.

18. Пленум хăшпĕр районсенчи парторганизацисемпе совет организацийĕсем единоличниксен хуçалăхĕсен ялхуçалăх ĕçĕсене ертсе пырассинчен хăйсене хăйсем пăрăнса тăни тĕрĕс маррине паллă тăвать тата единоличниксен хуçалăхĕсен ĕçне кирлĕ пек контроллесе тăма, вĕсем государствăна тырă тата ялхуçалăхĕн ытти продукчĕсене памалли плана пĕтĕмĕшпех тултармалла тума хушать.

Единоличниксене колхозсене явăçтарас тĕлĕшпе тăвакан ĕç начарланнине паллă туса, пленум ВКП(б) райкомĕсене, райсоветсен исполкомĕсене тата ялсенчи пуçламĕш парторганизацисене единоличниксене колхоза явăçтарас тĕлĕшпе вĕсем хушшинчи массăллă-политикăллă ĕçе татăклăнах лайăхлатма хушать.

19. ВКП(б) Обкомĕн бюроне тата Чăваш АССР Совнаркомне тырпула пухса кĕртес тата государствăна тырă парас ĕçсен тапхăрĕнче колхозниксем, МТС-семпе совхозсенчи рабочисем хушшинче культурăллă ĕçсем организацилемелли, чи малтан кирлĕ таварсемпе суту-илӳ тăвассине организацилемелли плана пăхса тухма хушас.

20. Наркомзема, Наркомздрава, Наркомпроса тата райсоветсен исполкомĕсене уборка ĕçĕсен вăхăтĕнче кашни колхозра ача яслисемпе ача площадкисем организацилессине пурнăçа кĕртме хушас.

* * *

ВКП(б) Обкомĕн пленумĕ мĕнпур парторганизацисене, совет тата комсомол организацийĕсене, çĕрĕç органĕсемпе заготовка органĕсен работникĕсене тата ялти актива социализмлă ăмăртăва анлăрах сарса яма, ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене тата СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральнăй Комитечĕ «Колхозсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç валли выльăх апачĕсене ӳстермелли мерăсем çинчен» йышăннă постановленине кашни колхознике, МТС-семпе совхозсенчи кашни рабочине ăнлантарса пама, тырпул пухса кĕртес ĕçе тата ялхуçалăх продукчĕсен заготовкисене большевикла хатĕрленсе ирттерме чĕнет.

Шупашкарти ачасем культурăпа кану паркĕнче. К. БАБАЕВ фото-ӳкерчĕкĕ.

Колхозниксен ĕç тухăçлăхĕ ӳсет

ВĂРМАР. ВКП(б) райкомĕ СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ «Ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстернĕшĕн Чăваш АСС Республикинчи колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен» йышăннă постановленине районри колхозсенче пурнăçа мĕнле кĕртсе пынине тĕрĕслесе тухрĕ. Çак ыйтăва июнĕн 9-мĕшĕнче райком бюровĕ сӳтсе-яврĕ.

ВКП(б) райкомĕн бюровĕ çакна палăртрĕ: партипе правительство йышăннă постановлени кăçалхи çуракине ирттерес ĕçре пысăк вырăн йышăнса тăчĕ. Вăл постановленине кашни колхозра, бригадăра, звенора сӳтсе явни социализмлă ăмăртăва анлăн сарса яма пулăшрĕ.

Колхозсем учетпа отчетноçа çĕнĕ система тăрăх йĕркелесе пыраççĕ. Кив Вăрмарти «Большевик», Арапуçĕнчи «Арабось», Пăвакассинчи Калинин, Çӳлти Кипечри Фрунзе ячĕпе тăракан тата Кĕтеснерти «ВКП(б) XV съезчĕ» колхозсем учетпа отчетноçа аван йĕркеленĕ.

Кĕтеснерти колхоз обществăллă выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана тултарса пырать. Çакăн пекех выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне те ӳстерет. Ĕне ферминчи дояркăсем хăйсене çирĕплетсе панă ĕнесенчен сĕт суса илмелли уйăхри заданине ытлашшипех тултарса пыраççĕ. Доярка Васильева юлташ 4 уйăх хушшинче хăй пăхакан ĕнесенчен планпа пăхниччен 788 литр, Алексеев юлташ 625 литр ытлашши суса илнĕ. Колхоз правленийĕ Васильева юлташа аванс шучĕпе ĕçшĕн хушса 115 литр, Алексеева юлташа 98 литр, Григорьева юлташа 93 литр сĕт пама палăртнă. Пăрусене пăхакан Николаева юлташ та хăйĕн ĕçĕнче тăрăшса ĕçлет. Вăл кăçал дояркăсенчен 25 пăру йышăннă. Пăрусем пурте сывă пурăнаççĕ, кунсерен вăтам шутпа 500-шер грамм хутшăнас вырăнне 620-шер грамм хутшăнаççĕ. Николаева юлташ та ĕçшĕн натурăпа илме тивĕçлĕ пулать.

Ферма государствăна сĕт тăратмалли обязательствăна май уйăхĕнчех пурнăçларĕ. Аш-какай обязательствине те кварталтан квартала тултарса пырать.

Çакнашкал примерсем Вăрмар районĕнче сахал мар, Чакри Карл Маркс, Пăвакассинчи Калинин ячĕпе тăракан колхозсем те ĕçшĕн çĕнĕлле тӳлес йĕркене тĕрĕс пурнăçа кĕртсе пыраççĕ.

Анчах, калас пулать, партипе правительство йышăннă постановленине хăшпĕр колхозсенче тĕрĕс пурнăçа кĕртсе пымаççĕ-ха. «Ямпай», «Комбинат», «Октябрь», «Пионер» колхозсенче учет ĕçне çĕнĕ инструкци тăрăх тумаççĕ.

Асăннă çитменлĕхсене шута илсе, ВКП(б) райкомĕ партин пуçламĕш организацийĕсене, колхоз правленийĕсене СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ 1941 çулти мартăн 13-мĕшĕнче йышăннă постановленине колхозниксене ăнлантарса парассине татах вăйлатма, райçĕрĕç пайне çак постановленине пурнăçлас ĕçре колхозсене практикăллă пулăшу пама хушрĕ.

Т. КОЖИН.

Колхозсен обществăллă çĕрĕсене салатса пĕтересрен сыхламалла

ШАМĂРША. Колхозсен обществăллă çĕрĕсене салатса пĕтересрен сыхламалли мерăсем çинчен ВКП(б) Центральный Комитечĕпе СССР Совнаркомĕ йышăннă постановлени тухни икĕ çул иртрĕ. Вăл постановлени колхозсен çĕрĕсене çирĕплетмелли, çĕрпе законсăр усă курас тата спекуляци тăвассине чармалли çирĕп вăй пулса тăчĕ. Анчах чылай çĕрте çак постановленине пурнăçламаннисем пур-ха. Виçпӳрт-Шăмăршăри «Правда» колхоз председателĕ Шарушкин колхозри тара кĕрĕшсе ĕçлекен тимĕрçĕ Фролов единоличнике 0,40 гектар колхозăн çĕр лаптăкĕпе усă курма ирĕк панă. Ялсовет секретарĕ Егоров, ялсовет председателĕн ывăлĕ Юманов ашшĕсем килĕнчех пурăнаççĕ пулин те, килвырăн участокĕсемпе усă кураççĕ, килвырăн участокĕнчен кăларнă çĕрулмине государствăна памаççĕ. Ку ялсоветĕнче колхозниксемпе единоличниксен хуçалăхĕсем хăйсен ытлашши килвырăн участокĕсене касса илнĕ пулсан та, 78 хуçалăх стандартлă юпасем лартман, 5 хуçалăхăн çурчĕсене çĕнĕ вырăна куçарман.

Чукал ялсовет председателĕ Кувайский хăй те урăх çынпа килвырăн участокне улăштарнă. «Красный пахарь» колхоз членĕсем Ф. Ильдяковпа Шикин хăйсен килвырăн участокĕсене улăштарнă. Ильдяков 8 пăт çĕрулми тата 5 пăт тырă илнĕ. Çапла вара, Шăмăршă районĕнчи хăшпĕр колхозсенче обществăллă çĕрпе законсăр усă кураççĕ, колхоз çĕрне тара параççĕ, укпа спекуляци тăваççĕ.

Çĕнĕ Чукалти М. Соснов единоличник хăй ирĕкĕпе 0,13 гектар çĕр лаптăкĕ çине акнă. Кивĕ Чукалти туллимар вăтам шкул директорĕ Рубцов 0,15 гектар çĕр лаптăкĕпе усă курас вырăнне 0,21 гектар чухлĕ илнĕ. Çакăн пек тĕслĕхсем Патирек, Палтиел тата ытти ялсоветĕсенче те пур.

Килвырăн участокĕсене виçсе тухнă чухне 1351 хуçалăхăнне ытлашши çĕрĕсене касса илнĕ, вăл шутран 467 хуçалăхĕ çеç хăйсен картисене çĕнĕ вырăна куçарнă, стандартлă юпасем лартассине 646 хуçалăх çеç пурнăçланă. Районри çĕрĕç пайĕн заведующийĕ Краснова хăй те ку постановленине пăснă, вăл Палтиелĕнчи Сергеев учителе 0,40 гектар чухлĕ килвырăн участокĕпе усă курма ирĕк панă. Прокурор Михайлов юлташ постановленине пурнăçа мĕнле кĕртсе пынине вăхăтра тĕрĕслемен.

Виçпӳрт Шăмăршăри Бараев тата Абрамов колхоз çĕрне хăйсен ирĕкĕпе акнă пулнă, вĕсене халăх сучĕ 100-шер тенкĕлĕх штраф тунипех каçарнă.

ВКП(б) райкомĕ çак постановленине пурнăçа мĕнле кĕртсе пыни çинчен сӳтсе-яврĕ. Постановленине пурнăçлас ĕçре нумай çитменлĕхсем пуррине палăртрĕ. Районри çĕрĕç пайĕн заведующине М. Красновăна, постановленине пăснăшăн, ĕçрен кăларма сĕннĕ. Райком çак постановленине пурнăçлас тĕлĕшпе мероприятисем йышăнчĕ.

Д. ОБОФОРОВ.

ПРИВЕТ УЧАСТНИКАМ ПРОФСОЮЗНО-
КРОССА

Ленин ячĕпе тăракан артельте ĕçлекен çамрăк спартаковкăсем июнĕн 15-мĕшĕнче кросс ирттерчĕç. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: спартаковкăсем стартра (Шупашкар хули). К. БАБАЕВ фото-ӳкерчĕкĕ.

Ĕççыннисен ыйтăвĕсене шута илни кирлĕ

Пĕр çын Шăхасан раймагне пырса кĕчĕ.

— Ботинка шнурĕсем парăр-ха, — ыйтрĕ вăл продавецран.

— Çук! — Продавец урăх пĕр сăмах та чĕнмерĕ.

— Мĕнле-ха апла?

— Раз çук тăк, çук и все! — терĕ каллех продавец хыттăн кăшкăрса.

— Сире ботинка шнурĕсем кирлĕ пулсан, пирĕн Матьшӳ ялне пырăр, — терĕ раймагра тăракан пĕр çын.

— Унта пур-и вара?

— Хăть лавĕпех тиесе кай. Хĕллеренпех сутăнмасăр выртать.

Çак ĕç çуркунне пулса иртрĕ. Халĕ ĕнтĕ ботинка шнурĕсене Шăхасан раймагне те нумай кӳрсе килнĕ. Анчах, çак пример вăл пирĕн районри суту-илӳ организацийĕсен руководителĕсем чылай чухне тавар кӳрсе килес ĕçе пайщиксем ыйтнă тăрăх йĕркелеме пĕлменнине кăтартса парать. Суту-илӳ организацисем ĕççыннисен кулленхи ыйтăвĕсем çине тивĕçлипе çавăрăнса пăхмаççĕ. Сельпосенче планран ытлашши 200 пин тенкĕлĕх тавар запасĕ выртать, вăл шутран нумайранпа сутăнмасăр выртакан таварсем 54 пин тенкĕлĕх. Çакă вăл таварсем кӳрсе килес ĕçе йĕркелеме пĕлмен пирки пулнă.

Март уйăхĕнче Шăхасан райпотребсоюзĕ хĕрарăм калпакĕсем 6 пин тенкĕлĕх, дивансем 5 пин тенкĕлĕх кӳрсе килнĕ. Вĕсем халĕ те сутăнмасăр выртаççĕ. Кăшнаруйĕри сельпо, хăйĕн территорийĕнче пĕр электростанци çук пулин те, электролампочкăсем кӳрсе килнĕ пулнă. Кайман таварсем кӳрсе килсе, паллах, уссине курас çук, сиен çеç курма пултараççĕ. Çакна шута илме вăхăт ĕнтĕ суту-илӳ работникĕсен.

Суту-илӳ организацисенче ытти çитменлĕхсем те нумай. Чăн та, Шăхасан районĕнчи суту-илӳ организацисем кăçалхи 1-мĕш квартал планне ăнăçлă пурнăçларĕç. Анчах, уйрăм сельпосем хăйсен ĕçне тивĕçлипе йĕркелесе ярайманççĕ. Вĕсем отчетпа суйлав пухăвĕсенче пайщиксем парса хăварнă наказсене пурнăçлассишĕн тăрăшмаççĕ. Ямашри сельпо 1940 çулти таварçавăрнăш планне те, кăçалхи пĕрремĕш квартал планне те 83 процент кăна тултарнă. Кунта ĕç хăй юхăмĕпе пулса пырасса шанаççĕ. Продавецсене çирĕп график туса паман, вĕсен ĕçне тăтăшах тĕрĕслессине йĕркелемен. Пуринчен ытларах, вĕсем вырăнти промышленность туса кăларакан таварсемпе суту-илӳ тумаççĕ. Пай укçи пухас тата çĕнĕрен членсем илес тĕлĕшпе те япăх ĕçлеççĕ.

Хăшпĕр сельпосен руководителĕсем финанспа кредит дисциплинине пăсаççĕ. Шăхасанти сельпо председателĕ Алексеев, май уйăхĕнче пырса кĕнĕ 39.367 тенкĕ укçаран 5376 тенкине кăна Госбанка хывнă, ытти укçипе урăх çĕре ярса пĕтернĕ, таварçавăрнăшĕнче усă курман. Çавна пула ĕнтĕ сельпо кивçен илнĕ ссудăсене те, тавар тăратакан организацисене те вăхăтра укçа тӳлеймесĕр тăнă.

Районри пур сельпосенче те çĕнĕ производство организацилесси çине — хурт-хăмăрсем тата выльăх-чĕрлĕхсем ĕрчетес ĕç çине çителĕксĕр çавăрăнса пăхаççĕ. Кунпа пĕрлех ревизи комиссийĕсем япăх ĕçленине палăртса хăвармалла, уйрăмăнах кĕтмен çĕртен ревизи тăвас ĕçе сарса яман.

Районра лайăх ĕçлекен сельпосем те пур. Сăмахран, Матьшӳ сельпоне илер. Вăл пĕрремĕш кварталти таварçавăрнăш планне 102 процент тултарнă. Кунта ĕçе тĕрĕс йĕркеленĕ, дисциплина çирĕп. Продавец Семенов хăй ĕçне тăрăшса туса пырать, таварсене таса тытать. Пирĕн пурин те малта пыраканĕсенчен пример илмелле. Сельпосенче ĕççыннисене куллен кирлĕ таварсем çителĕклĕ пулччăр.

С. СТЕПАНОВ.

Тимлĕрех ĕçлес пулать

СĔНТЕРВĂРРИ. Кăçал Астакасси ялсовечĕ хăйĕн çулйĕрĕсене типтерлĕ тытас тĕлĕшпе чылай ĕçсем туса ирттерчĕ. Астакассинчи çулйĕр бригади Чермĕшпе кайнă çĕрти виçĕ километр тăршшĕ çула якатса тухнă.

Çавнашкалах шоссе валли чул хатĕрлес тĕлĕшпе те чылай ĕçсем тунă. Ку тĕлĕшпе Кĕçĕн Астакассинчи çулйĕр бригади малта пырать.

Анчах Астакассипе Чермĕшри бригадăсем чул турттарас тĕлĕшпе каярах юлса пыраççĕ. Астакассинчи бригада (бригадирĕ Семен Львов) 75 кубометр чул хатĕрлесе хунă та, пĕр кубометр та турттарса кăларман. Чермĕшри бригадăн (бригадирĕ Терентий Самоваров) план тăрăх 45 кубометр чул хатĕрлесе турттармалла, вĕсем 15 кубометртан ытла турттарман.

В. ЮМАНКА.

ФЕЛЬЕТОН

АБРАМОВСЕМ

Вырăссен:
«Вся деревня Сергеевна
И Матрена Сергеевна

Разговаривают...» текен юрă пур.

Çак юрăри пекех ĕнтĕ Шупашкар районĕнчи Устакассинчи «Красный командир» колхозри Абрамовсем те. Колхоз председателĕ Иван Абрамов, завхозĕ Егор Абрамов, ревкомиссинче Абрамов, конюхра Абрамов т. ыт. те. Колхозра ăçта ĕç çăмăлтарах, унта Абрамовсем лараççĕ: пиччеллĕ, хăталлă, кĕрӳллĕ, хăйматлăхлă... Тӳррипе каласан, çак Абрамовсем колхозра пуçа мĕн пырса кĕрет, çавна тăваççĕ, колхозăн пурлăхне хăйсене мĕнле кирлĕ, çапла тыткалаççĕ. Государство кассине те кĕрсе тухма ӳркенмеççĕ.

Çуркунне. Çурхи акана тухиччен кăшт маларах колхоз председателĕ Иван Абрамов колхозниксене пухăва пуçтарăнма хушать.

Пуху пуçтарăнса çитет. Колхозниксем мĕн пуласса кĕтеççĕ. Акă Абрамов ура çине тăрать:

— Колхозник-юлташсем! — тесе пуçлать вăл хăйĕн сăмахне. — Кунта пурăнса ĕç тухмасть. Колхозра çынсем нумай, акмалли çĕр çитмест. Çавăнпа ĕçкунĕ пуçне тырă та, укçа та сахал тивет...

— Апла пулсан мĕн тумалла ĕнтĕ пирĕн? — тесе пӳлсе ыйтать пĕр сасă.

— Мĕн тăвасси паллах, хăшпĕрисен çĕнĕ çĕре куçас пулать. Çĕнĕ çĕре куçакансене колхоз та, государство та пулăшать, — тет Иван Абрамов.

Колхозниксем пĕр вăхăт ним шарламасăр тăраççĕ.

— Ну мĕн шарламастăр?

— Ара, ытла та ан васкат-ха эсĕ, Абрамов юлташ! Çĕнĕ çĕре куçасси вăл çăмăл ĕç мар. Малтан кăшт шутласа пăхмалла, çемьесемпе калаçас пулать. Вĕсем мĕн калĕç тата? Çĕнĕ çĕре куçса кайиччен малтан, кайса курас пулать. Вырăн лайăх пулсан, мĕншĕн куçса каяс мар! Чăнах та пирĕн кунта çĕр сахал, — теççĕ колхозниксем.

— Вот çавăн çинчен калатпăр та ĕнтĕ эпир. Çĕнĕ çĕре пăхса килме хамăр хушăран çынсем суйласа парас. Аван пĕлекен çынсене уйăрас пулать, — тесе кăшкăраççĕ Абрамовсем.

Колхозниксем хăйсен хушшинче шăппăн калаçаççĕ. Кама уйăрасси çинчен шутлаççĕ.

— Ну, колхозник-юлташсем! Вăрах шутласа тăма вăхăт сахал. Çурхи акана тухнă тĕле çĕнĕ çĕре куçса кайса вырнаçас пулать. Çурхи тырăсене унта акмалла тăвас. Çавăнпа та çынсем хăвăртрах суйласчĕ, — тет Абрамов.

— Суйлас! Миçе çынран уйăратпăр, — кăшкăраççĕ Абрамовсем.

— Пĕр çын!
— Иккĕ!
— Виççĕ!

Калаçсан-калаçсан çĕнĕ çĕре кайс пăхма 15 çын суйлама йышăнчĕç.

— Ну, халĕ ĕнтĕ калăр, камсене суйлатпăр? — тесе çеç ыйтма ĕлкĕрет Ива Абрамов.

— Иван Абрамов!
— Егор Абрамов!
— Василий Абрамов!
— Абрамов!
— Абрамов! — тенĕ сасă кăна кĕрлесе тăрать пӳрт ăшĕнче.

— Ну, çитĕ! Лăпланăр! 15 çын çыртăм, — тесе чарать Иван Абрамов.

Пуху лăпланать. Иван Абрамов хă çырса пынă йĕркепе список тăрă вулама пуçлать.

Çапла, 15 хут Абрамовсен ятне вуласа парать. Ячĕсем çеç ăрасна, хушамачĕсем пурин те пĕр.

— Халĕ ĕнтĕ çак çĕнĕ çĕр пăхм каякан колхозниксене пулăшас пулать, — тет Иван Абрамов.

— Мĕнле пулăшмалла? Хуть те мĕ тăвăр эппин, сирĕн ирĕк. Эсир хуçа, — теççĕ Абрамовсем мар, ытти колхозниксем. Пухуран пĕрерĕн, икшерĕ тухса кайса пĕтеççĕ.

Хайхи Абрамовсем чăнах та çĕн çĕре кайса килмелли меслет тупаçç Колхоз кĕлетĕнчен 15 центнер тыр 1500 тенкĕ укçа илеççĕ. Унтан Шупашкара переселенчески управленине ки се çĕнçĕре кайма укçасăрах биле илеççĕ. Çийĕнчен тата кашни çынн кашни талăка 9-шар тенкĕ укçа пан Абрамовсем 15 çын Карело-Финн С Республикине çĕнĕ çĕре пăхма тух каяççĕ.

Кунсем, эрнесем иртеççĕ. Акă хай 15 çын — Абрамовсем таврăнаççĕ.

— Ну, мĕнле? Çĕнĕ çĕр пăхса ки тĕр-и? Куçатпăр-и? — тесе ыйтаç Абрамовсем мар, ытти колхозниксем.

— Çук, куçасси пулмасть. Карел Финн Республикинче çĕр нумай, пу нăç та аван. Анчах, анчах... ĕç нума унта, — тесе хурать Иван Абрамов.

Çапла «Красный командир» колхоз Абрамовсем колхозран 15 центнер т рă, 1500 тенкĕ укçа илсе кайса к йине чикрĕç. Переселенчески управ нинчен 5000 тенкĕ укçа илнĕ.

Халĕ ĕнтĕ пирĕншĕн паллă: Абр мовсем çĕнĕ çĕр пăхма каятпăр те суйнă çеç. Вĕсем унта çитсе хăйсе кирлĕ таварсем туяннă та, каял вĕçтернĕ. Халĕ каллех колхозра хуç ланса пурăнаççĕ. Вĕсене ку таранч нимĕнле ответ та тыттарман-ха. Анч ответ тыттармаллах пулать пулмалл

М. ДАНИЛОВ-ЧАЛДУН.

Тасалăх çук

Волгострой çурчĕсем патĕнчен хуланалла аннă çĕрте самаях çырма пулса кайрĕ ĕнтĕ. Шыв çурса кайнă пирки вăл кашни çуркуннех пысăкланнăçемĕн пысăкланса пырать.

Хулана культурăллă та таса тытас тесен пирĕн шутпа çав çырмана халех юсамалла.

Çак çуртсенчен инçе те мар темĕн тĕрлĕ тислĕк те тухса тăкаççĕ. Ку вара Волгострой çурчĕсенче пурăнакансене питех те кӳрентерет. Çак вырăнсем патĕнчех симĕс курăклă çерем ешĕрсе выртать. Кунта нумай çынсем ĕç хыççăн уçăлса çӳреме тухаççĕ. Анчах, кашниех кунти тасамарлăха курсан, Шупашкар хули Совечĕ çине кӳренеççĕ, чир сарма пултаракан тислĕке хула çывăхне тăкма чарасса кĕтеççĕ.

И. М-й.

Советлă Литвари театр сезонĕн итогĕсем

Государствăн Вильнюсри, Паневежс ри тата Шауляйри драма театрĕсе Каунасри драма, опера тата балет т атрĕсем 1940 — 1941 çул сезон ăнăçлăн вĕçленĕ. Çакă вăл — теççĕ а тистсем, режиссерсем, театрсен рук водителĕсем, — хаваслă творчествăл ĕçсен çулталăкĕ пулчĕ. Спектакльсе курма пыракансен хисепĕ калама ç нумай ӳснĕ. Государствăн Каунас драма, опера тата балет театрĕсен п тановкисене иртнĕ сезонра 200 п çынна яхăн пырса курнă. «Тих Дон», «Красный мак» балета совет д матургĕсен пьесисене питех те юрат пăхаççĕ.

И. БЕНЕДИКТОВ
СССР Çĕрĕç Халăх Комиссарĕ

Уборкăна организованно хатĕрленсе ирттерер

Союзри нумай районсенче, кăнтăрти районсемсĕр пуçне, çуркунне вăрăма пыни тата кая юлса килни тырă акас сроксене чылаях тăсрĕ. Çакă вăл ялхуçалăх работникĕсене ака ĕçĕсемпе ун хыççăнхи ĕçсене пĕр вăхăтрах ирттерме хушать. Çĕртме тăвассине хăвăрт вĕçлесе ретсем хушшине çемçетме тытăнмалла, культурăсене апат парассине организацилемелле, уйхирсене çумкурăксенчен тасатмалла, утă çулма тата уборкăна хатĕрленмелле.

Уйхир ĕçĕсене мĕн чухлĕ те пулин кая хăварни тырпул тухăçне чакарасси, тăкаксем пуласси патне илсе пырать. Çавăнпа та, уйхирти мĕнпур ĕçсене хăвăрт тата вăхăтра вĕçлеме тата уборкăна кăтартуллăн хатĕрленме, пуринпе те усă курмалла.

Кĕрхипе çурхи тырăсен калчисем кăçал пĕлтĕрхинчен чылай лайăхрах. ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ 1941 çулта тĕштырă культурисен пĕтĕм продукцине 8 процент ӳстермелли çинчен, 7 миллиард та 900 миллион пăт тĕштырă пухса илмелли çинчен панă кăтартăва пурнăçлама тата ытлашшипех пурнăçлама пирĕн мĕн кирлисем йăлтах пур.

Вăтам Азири республикăсенче урпа пуçтарса кĕртме тытăннă та ĕнтĕ. Кăнтăрти районсенче утă çулма пуçлаççĕ. Нӳрĕ ытларах пулни курăксене çитĕнме лайăх майсем туса пачĕ. Апла пулсан, выльăхсем валли çителĕклĕ таранах пысăк пахалăхлă утă хатĕрлеме кăна мар, тата колхозсемпе совхозсенче шултра апатсен чылай пысăк запасĕсене туса хума та май пур.

Çакна тăвас тесен **утă çулса пуçтарассине, çулса типĕтнĕ хыççăн капана хывассине те шута илсе, чи кĕске сроксенче—тĕштырăсене уйхиртен пуçтарса кĕрес ĕçсем пуçланиччен пĕтĕмĕшпех вĕçлемелле**, акнă курăксене—вĕсене çулса пăрахнă хыççăн 5—10 кун хушшинче пуçтарса кĕмелле. Çакна манма юрамасть: курăксене пуçтарса тирпейлес ĕçе кая хăварни вĕсен сĕткенлĕхне чакарать, вĕсен апат пахалăхне хыттăн чакарать.

Утă çулса пуçтарассине вăхăтра ирттерме лашапа тата тракторпа ĕçлемелли машинăсемпе пĕтĕмпех усă курнисĕр пуçне, алăпа çулассине те пăрахăçа кăларма юрамасть, çавăсене те кирлĕ чухлĕ хатĕрлеме тăрăшас пулать.

Нумаях пулмасть СССР Совнаркомĕ «Колхозсенчи выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç валли выльăх апатне ӳстермелли мерăсем çинчен» йышăннă постановлени пичетленсе тухрĕ. Çак постановлени райисполкомсене «çарансем ытлашши пур колхозсен çĕрĕсем çинчен çарансем çителĕксĕр колхозсене утă çулса илме ирĕк пама» право парать. Кун пек чухне çарансене усă курма илекен колхозсен государствăна тивĕçлĕ таран утă тăратмалла. Çав участоксене утă çулма, кашнинчех, çарансем ытлашши пур колхоз килĕшнипе уйăрса памалла.

Çак постановленипе тата колхозсен правленийĕсене государство поставкисене тултарма, обществăллă выльăхсем валли çителĕклĕ таран апат хатĕрлеме тата палăртнă страховой запассене тума утăна пуçтарса кĕнĕ хыççăн, ĕçкунĕсем тумалли нормăна тултаракан колхозниксен килĕсене çарансен çулмасăр юлнă пайне çулма, çавнашкалах çулсем тăрăхĕнчи тата лапамсенчи курăксене çулма уйăрса памашкăн ирĕк парать.

Правительствăн çак постановленийĕ выльăхсем валли çителĕклĕ таранах апат хатĕрлеме май парать.

Утă çулса пуçтарас тата уйхирти ытти ĕçсене организацилениппе пĕрлех тырпулсене уйхиртен пуçтарса кĕме те халех тĕплĕн хатĕрленмелле. Колхозсем, МТС-семпе совхозсем çак ĕçе мĕн чухлĕ ăнăçларах, вăхăтра тата пысăк пахалăхпа ирттерме пултараççĕ, уборкăн ăнăçлăхĕ тата тырпулсене ним тăккаламасăр пуçтарса кĕресси çавăнтан килет.

«Тĕштырă хуçалăхĕнчи чи ответлă ĕç уборка», тесе вĕрентет пире Сталин юлташ.

«Уборка,—тесе калать Сталин юлташ,—сезон вăхăтĕнче тумалли ĕç тата вăл кĕтме юратмасть. Вăхăтра пуçтарса кĕтĕн—выляса илтĕн, кая юлтăн—выляса ятăн».

Тырпулсене пуçтарса кĕме хатĕрленес ĕçре чи кирли—**тырпул пухса кĕмелли машинăсене вăхăтра юсаса çитерни пулать.**

Кăçалхи çул тырпулсене çуррине яхăн комбайнсемпе пуçтарса кĕмелле, ыттисене—ахаль йышши машинăсемпе. Апла пулсан, çав машинăсене тата колхозсенчи мĕнпур инвентаре уборкăна хатĕрлемелле.

Пур çĕрте те уборкăра ĕçлемелли машинăсене вăхăтра юсаса çитермелле, уборка пуçланиччен комбайнсем, тракторсемпе автомашинăсем, автопередвижкăсем тата урапасем, молотилкăсемпе локомобильсем, тырпулсене пуçтарса кĕмелли ахаль йышши машинăсемпе инвентарьсем хатĕррипе хатĕр маррине тĕрĕслесе тухмалла.

1941 çулта кĕрхи тырăсем, вăйлăн çитĕннипе, выртма пултараççĕ, çавăнпа та выртса пулнă тырăсене вырма комбайнсем çумне приспособленисем хатĕрлемелле. Иртнĕ çулта чылай районсенче çак ĕç çине çавăрăнса пăхман. Çавна пула тырпулсене тăккаланă.

Тырпулсене пухса кĕмелли машинăсемпе инвентарьсене пĕтĕмĕшпех хатĕрлесе çитерниппех уборкăна хатĕрленес ĕç вĕçленмест-ха.

Уборка пуçланиччен тырпулсене пухса кĕмелли плансене вăхăтра тумалла, вĕсене МТС работникĕсемпе тата колхозниксемпе **тĕплĕн сӳтсе явмалла.** Çав плансенче тырпулсене пухса кĕрес ĕçсене ялхуçалăхĕн уборкăпа пĕр вăхăтра пулакан ытти ĕçĕсене тĕрĕс çыхăнтарса туса пырассине, комбайнсемпе, ытти машинăсемпе тата туртăм вăйĕпе пĕтĕмпех тата тĕрĕс усă курассине пăхмалла.

Уйрăмăнах çынсемпе машинăсене вырнаçтарса тухасси çине тимлĕн пăхас пулать. Малта пыракан МТС-сем уборка пуçланиччен чылай малтан колхозсемпе калаçса татăлса кашни комбайн валли участоксем уйăрса çирĕплетеççĕ, запаслă пайсемпе инструментсем кирлĕ чухлĕ уйăраççĕ, кашни комбайн çумнех зерноуловительсем майлаштарса лартаççĕ; колхозсем çав МТС-сем валли, горючипе шыв турттарса тăма, вырнă тырра тасатма, типĕтме тата турттарма колхозниксенчен кирлĕ чухлĕ çынсем уйăрса параççĕ. Ун пек МТС-сенче комбайнсемпе тырпул пухса кĕмелли ытти инвентарьсем хатĕррипе хатĕр маррине, комбайнсемпе ĕçлеме тракторсем мĕнлине тĕплĕн тĕрĕслеççĕ, колхозсем енчен кирлĕ чухлĕ лашасем тата тырă турттармалли хатĕрсем уйăрса пама çирĕп йĕрке тăваççĕ.

Комбайнсене техника тĕлĕшĕнчен пăхса тăрассине çакăн пек организацилемелле: вĕсемпе талăкра 16 сехетрен кая мар ĕçлемелле пултăр.

Пуриншĕн те паллă, пучахлă тырăсене комбайнсемпе пухса кĕме çав тырăсем пĕтĕмĕшпех пиçсе çитме пуçланă чухне тытăнмалла, ахаль йышши машинăсемпе — тырă пĕрчи ăвăс пек пулса çитсен тытăнмалла. Иртнĕ çулта тунă йăнăшсенчен асăрхаттарас пулать: иртнĕ çулта комбайнсене пит пысăк участоксем уйăрса панă, çавна пула комбайнсем вĕсене пурне те вырса пуçтарма пултарайман. Çакă вăл тырпулсем тăкăнасси патне илсе пычĕ, çав вăхăтрах уборкăн ахаль йышши машинисем ĕçлемесĕр тăнă.

Комбайнсемпе вырнă хыççăн улăмсене пухса тирпейлес тата вĕсене купасене хывас ĕçе организацилемелле.

Чи кирлĕ задача—**тырпулсене пухса кĕрес ĕçе мĕнле пахалăхпа тунине тăтăшах, çирĕппĕн контроллесе тăрасси пулать.** Ĕçе çакăн пек организацилемелле: бригадирсем вырса пуçтарнă участоксене кашни кунах йышăнччăр тата бригадирсенчен çав участоксене колхозсен председателĕсем кашни кунах йышăнччăр, çакна тунă чухне ĕçсен пахалăхĕ çине уйрăмах тимлĕн пăхмалла.

Хăмăлсене сухалас практикăна та анлăн сармалла, мĕншĕн тесен хăмăла сухалани — çумкурăксемпе, ялхуçалăх культурисен чирĕсемпе тата вĕсене сиен кӳрекенсемпе кĕрешмелли агротехникăллă чи кирлĕ мероприятисенчен пĕри пулать. МТС-сенчи лущильниксене, дисковăй сӳресене йăлтах ĕçе ямалла, çавăн пекех колхозсенче лашапа ĕçлемелли лущильниксемпе, плугсемпе тата дисковăй сӳресемпе усă курмалла, çакна валли тракторсемпе чĕрĕ туртăм вăйĕсем кирлĕ чухлĕ уйăрса памалла. Пурне те çапла организацилемелле: уборкăпа пĕр вăхăтрах кăçал хăмăл сухалассине те планпа пăхнă лаптăкра пĕтĕмĕшпех туса ирттермелле.

Çак мероприятине пурнăçа кĕртес пулсан, тырпулсене ахаль йышши машинăсемпе вырассипе ун хыççăнхи ытти ĕçсене (вырнă тырра кĕлтесене çыхасси, пучахсене пуçтарасси, капана хывасси тата авăн çапасси) пĕр-пĕрипе çыхăнтарса туса пыни кирлĕ.

Уйрăмах **авăн çапас ĕçе организацилесси** çине тимлĕн çавăрăнса пăхмалла. Иртнĕ çулта чылай крайсенче, облаçсемпе республикăсенче авăн çапассине чăтма çук тăсрĕç. Кăçал ун пек тунине тӳсме çук.

Авăн çапма тырă вырма пуçланă хыççăн пилĕк кунран тытăнмалла та, ăна кĕске вăхăт хушшинче вĕçлемелле. Молотилкăсене пурне те талăкра 20 сехетрен кая мар ĕçлеттермелле. Лашапа ĕçлемелли молотилкăсемпе те анлăн усă курмалла.

Кашни колхозрах комбайнсем патĕнчи тырра, итем çинче çапнă тырра турттармалла тăвас пулать, çавăн пекех хатĕрлев пунккĕсемпе колхозсен склачĕсене тиесе кайнă чухне те тырăна тарасапа турттарса йышăнмалла. Итемсем çинчи тырăсене сыхласа усрассишĕн кашни бригада тата колхоз çирĕп ответлăх туйса тăтăр, унсăрăн тырăсене пăсассинчен тата çаратассинчен сыхлама çук. Кунпа пĕрлех **тырпулсене бригадăсем** (звеносем) **тăрăх тĕплĕн учета илессине йĕркелемелле.** Халĕ ĕнтĕ, партипе правительство тырпул тухăçне ӳстернĕшĕн колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен постановлени йышăннă хыççăн, çакăн пек учет питех те пысăк вырăн йышăнса тăрать.

Складсен çурчĕсене ремонт тăвасси, тасатасси, дезинфекци тăвасси, вĕсе че юсавлă тарасасем çителĕклĕ тар пулмалла тăвасси пирки колхозсем çĕрĕç органĕсен руководителĕсен х лех тăрăшас пулать.

Кăçал, уйрăмăнах çĕршывăн çурçĕ ти, центрти тата хĕвелтухăç ен районĕсенче, иртнĕ çулсенче усă кур зерносушилкăсене юсаса хатĕрлес тата çĕнĕрен тăвасси çине, витнĕ ите сем тăвасси çине пит тимлĕн пăхма ла. Итемсем çинче тырпулсене ытла ши нумай пухăнса кайма памалла ма çавăн пекех тырпулсене йĕпе-çапал çанталăкран та пĕтĕмĕшпех сыхлама ла тăвассишĕн тăрăшас пулать.

Уборка ĕçĕсене ăнăçлăн ирттерес шĕн кĕрешнĕ çĕрте **горючине тĕр перекетлĕн расходлани** пысăк выр йышăнса тăрать. Çакă вăл государс вăна вуншар миллион тенкĕ перекс леме май парать кăна мар, тата гор чи çуккипе тракторсем простойсем т вассине те пĕтерет, уйхирти ĕçсе вĕçлес срока кĕскетет.

Большевикла партипе совет пра тельстви колхозлă строя вăйлатса ч чеклентерессишĕн ывăнма пĕлмесĕр т рăшаççĕ. Ялхуçалăх культурисен т хăçлăхĕпе выльăх-чĕрлĕх продукти лăхне ӳстернĕшĕн ĕçшĕн хушса тӳ мелле тăвасси çинчен йышăннă пос новлени колхозсен обществăллă ху лăхне тĕреклетессишĕн, пуян та кул турăллă пурнăçшăн кĕрешнĕ çĕрте ко хозниксене вăйлă хĕçпăшал пачĕ.

Çак хĕçпăшалпа туллин усă кур пулать. 1941 çулти плана ăнăçлăн ту тарма, уборка ĕçĕсене большевикла о ганизацилеме тата ялхуçалăх проду чĕсем хатĕрлес тĕлĕшпе государст умĕнчи обязательствăсене тултар мĕнпур колхозниксене кĕрешĕве яв тармалла.

Колхозниксемпе МТС работникĕс миллионшар массисем социализм ăмăртса ĕçлени, ĕçе тĕрĕс организа лени тата уншăн тĕрĕс тӳлени, п лăртнă мероприятисене пурнăçа кĕр нине куллен тĕрĕслесе тăни—çакс ĕçĕн ăнăçлăхне татса памалла.

Тырпулсене ăнăçлăн пухса кĕни ко хозсене тĕреклетес, пирĕн тăван çĕ шывăн хуçалăхпа оборона хăватне вă латас çул çинче çĕнĕ утăм туни пу

ЕВРОПĂРИ, АФРИКĂРИ ТАТА АЗИРИ ВĂРÇĂ

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Англипе Германи хушшинчи фронтра—авиаци активлăхĕ. Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Германи бомбардировщикĕсем Грейт-Ярмутри портсен сооруженийĕсем çине, çавăн пекех тата Кăнтăр-Хĕвелтухăç Англири аэродромсем çине пырса тапăннă. Англи çыранĕ патĕнче Германи самолечĕсем Англин сутуллă тумалли икĕ пароходне путарнă.

Июнĕн 18-мĕшĕнче каçхине, тесе пĕлтерет Рейтер агентстви, Англи авиацийĕ Çурçĕр Францири хăшпĕр объектсем çине татах тепĕр хут пырса тапăннă.

Ыран июнĕн 19-мĕш тенĕ чух çĕрле Англи бомбардировщикĕсем Çурçĕр-Хĕвеланăç Германири портсемпе тинĕс-çар базисем çине, çавăн пекех тата Брест çине пыра-пыра тапăннă. Брест докĕсем çине бомбăсене уйрăмах хаярлăн пырса пăрахнă. Брестра халĕ те Германин виçĕ çар карапĕ пытанса тăрать.

«Таймс» хаçат çапла кăтартса парать: июнĕн 17-мĕшĕнче кăнтăрла Çурçĕр Францири объектсем çине Англи авиацийĕ вăрçă пуçланнăранпа нихăçанхинчен те вăйлăрах пырса тапăннă. Унта Англин сывлăш-çар флочĕн пысăк вăйĕсем вĕçсе пынă.

* * *

Çурçĕр Африкăра, Соллум секторĕнче, активлă вăрçă ĕçĕсем сарăлса пыраççĕ. Англи командованийĕ кăларнă коммюникере каланă тăрăх, Англи чаçĕсем хăйсен операцийĕсене тунă хыççăн хăйсен малтанхи позицийĕсем çине хуллен чакса кайнă. Итали командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Германипе Итали авиацийĕ Англин каялла чакса пыракан войскисем çине бомбăсем пыра-пыра пăрахаççĕ. Рейтер агентствин Каирти корреспонденчĕ çапла пĕлтерет: июнĕн 15-мĕшĕнче Египетпа Ливи чиккинче çыран çывăхĕнче хаяр çапăçу пулса иртнĕ хыççăн Англи танкĕсем Хальфайа прохочĕ патĕнчен кăнтăр еннелле нумай малалла кайнă. Хальфайя прохочĕ патĕнчен Хĕвелтухăç енче çав-çавах хаяр çапăçусем пыраççĕ.

Ливипе Египет чиккинчи фронтри операцисене авиаци активлăн хутшăнать. Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Германи самолечĕсем Александри çине пырса тапăннă. Германипе Итали авиацийĕ, тенĕ Итали командованийĕн сводкинче, Англин Тобрукпа Мерса-Матрухри позицийĕсем çине бомбăсем пырса пăрахнă. Англи командованийĕ кăларнă коммюникере каланă тăрăх, Англи самолечĕсем Бенгази çине бомбăсем пырса пăрахнă тата Германипе Италин Капуццопа Соллум районĕсенче пĕр çĕре пухăннă войскисем çине пырса тапăннă.

Хĕвелтухăç Африкăра, Абиссинире, улшăнусем пулман.

* * *

Сирири фронтăн центральнăй тата кăнтăр участокĕсенче Франци войскисен контрнаступленийĕ сарăлса пырать. Гавас—ОФИ агентствин çар обсервателĕ çапла çырать: Ливан çыранĕпе Джебель-Друз хушшинчи районра маневрлă вăрçă сарăлса пырать. Францири çар çыннисем хушшинче каланă тăрăх, Мерджайуна туртса илнĕ хыççăн Франци чаçĕсем Англи вăйĕсен икĕ флангĕнче те контратакăсем тăваççĕ. Францин разведкăллă отрячĕсем хăшпĕр пунктсенче Палестина чикки патне пырса çитнĕ.

Кисве районĕнче Англи войскисем, артиллери пулăшнипе, çурçĕр-хĕвеланăç еннелле кăштах малалла кайнă. Ливан çыранĕнче, Сайдăпа Джеззина хушшинчи районра, Гавас—ОФИ агентствин çар обозревателĕ пĕлтернĕ тăрăх, хаяр çапăçусем хыççăн Франци войскисем Англи чаçĕсене малалла кайма чарса лартнă.

Англи командованийĕ кăларнă коммюникере каланă тăрăх, Англи войскисем Бейрут патĕнчен 30 километрта тăраççĕ.

Дамаск районĕнче кăнтăр енчен наступлени туса пыракан де Голль генералăн чаçĕсем хула патне пырса çитнĕ. Рейтер агентствин Иерусалимри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, союзниксен войскисем Сири столицине атакăлама пуçланă.

Юнайтед пресс агентствин Стамбулри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Хĕвелтухăç Сирире Евфрат юханшывĕн айлăмĕ тăрăх хĕвеланăç еннелле наступлени туса пыракан англичансен колонни Алеппо патĕнчен 70 километрта вырнаçса тăракан пункта пырса çитнĕ.

Июнĕн 19-мĕш. (ТАСС).

Германи правительстви США-на хăйĕн консульствисене чĕнсе илме хушнă

БЕРЛИН, июнĕн 19-мĕш. (ТАСС). ерманири информаци бюровĕ çапла ĕлтерет: Германи правительстви США равительствинчен Америкăн Германири тата Германи войскисем оккупациленĕ çĕршывсенчи консульствисен мĕнпур чиновникĕсемпе служащийĕсене каялла чĕнсе илме ыйтнă.

Саранча çинчен

Саранча этеме мĕн авалранпах та- ăхтарса çитернĕ, вăл этем инкекĕ. епĕр чухне çынсене тата выльăх- ĕрлĕхсене те государстви-государствипе тырпулсăр тăратса хăварнă.

1709 çулта Петр I патша чухне Россия çарĕ Полтава çывăхĕнче шведсене рçса çĕнтернĕ хыççăн Карл XII (Швеци королĕ) çарĕ Бессараби еннелле куçса пынă. Çав çарăн çулне саранча пÿлсе лартнă. Шăрчăксем пăр нăпа пĕрех çите-çите çапăннă. Вĕ- м хĕвеле хупласа лартнă. Саранча- м çапăннипе лашисем те, çыннисем суккăрлана-суккăрлана ларнă. Саранча кĕрлесе вĕçнĕ сасăпа Хура тинĕс шавлани те илтĕнмен.

1780 çулта Трансильванире саранча- кĕрешме çар тухнă. Саранча ушкă- сем çине салтаксем тупăсемпе, пă- алсемпе пенĕ. Салтаксем полки-полки- çĕре анса ларнă шăрчăксене таптанă. нчах çапла кĕрешсе те Трансильвани ршывне саранча инкекĕнчен çăлса варайман. Саранча пĕтĕм калчасене, рансене çисе пĕтернĕ, пахча-çимĕç йывăççисене кăшласа янă. Сехри хăп- халăх районĕ-районĕпе Трансильванирен тухса тарма тытăннă. Ялсем п-çара пушанса юлнă.

1866 çулта саранча Алжир çĕршывĕ не пырса кĕнĕ. Вырăнти влаçсем тĕм халăха çав саранчапа кĕрешме ларса янă. Салтаксем хирсенче, çул- м çинче çавтери пысăк кăвайтсем рса, вăйлă тĕтĕм кăларса саранчана рĕç тăнă. Юланутлă çар саранчана в вут-кăвар çине хăваласа кĕртнĕ, чах... саранча вут çине ÿксе тулса а çунма та паман, сÿнтере-сÿнтере ртнă. Хирсем урлă темĕн тарăнăш сăк канавсем алтнă. Саранчана çав навсене кĕреçепе ăса-ăса сапнă. Ça- х нимĕн те тăвайман. Саранча çĕнĕ- н те çĕнĕрен вĕçĕ-хĕррисĕр килсе нă. Канавсем урлă каçса кайнă. Ал- р çĕршывĕнче вара пысăк выçлăх лнă. Çав халăха вилĕмрен хă- рма чылай çĕршывсенчен пулăшу мелле пулнă.

Саранча тапăнни — вăл çĕр чĕтре- пекех, е чума чирĕ сарăлнипе пĕ- х хăрушă япала. Саранча вĕççе пы- чухне тăр-кăнтăрлах хĕвел те, кун ти те, хупланса ларать.

Саранча хире анса ларсассăн, вăл са ларнă вырăнти симĕс тырпул калчисем е çарансем хĕп-хĕрлĕ тĕслĕ курăнакан пулаççĕ. Пĕр 10—12 минутăран тырпул уйĕ хуп-хура пушанса юлать.

591 çулта саранча Италин пĕтĕм кăнтăр енчи пайне çавăн пек çаратса хăварнă. Вăйлă çил тухса саранчана тинĕсе хăваласа кĕртнĕ пулнă, кайран çав саранча виллисене хумсем çыран хĕрне кăларса ывăтнă та, çавсем çĕрнипе тинĕс хĕрринче тем вăхăтчен усал шăршă сарăлса тăнă.

Венеци облаçĕнче 1478 çулта саранча уйхире, пахча таврашсене ним хăвармасăр пĕтерсе кайнă хыççăн 30.000 çын ытла выçăпа вилнĕ.

1778—1880 çулсенче саранча Марокко çĕршывĕнче йывăç-курăкăн çулçийĕсене кăна мар, померанц, фанат т. ыт. йывăççен йÿçĕ хупписене те кăшласа çисе янă. Çав саранчана тепĕр çĕрте тата çиекенсем те пур.

Плиний историк çырса пĕлтернĕ тăрăх, парфан халăхĕ саранчана юратса çинĕ, саранча апачĕ вĕсен чи лайăх апат хисепĕнче пулнă.

Африкăра тата Азире тĕвесем тата килти кайăк-кĕшĕксем саранчана юратсах çиеççĕ иккен. Саранчана типĕтсе хурса хĕлле выльăх-чĕрлĕхе çитерни çинчен те калаççĕ. Тутă тытакан лайăх апат тесех шутлаççĕ.

Халĕ саранчапа химиллĕ майсемпе кĕрешеççĕ. Самолетсем çинчен эмел сапса, саранчана химиллĕ япаласемпе «бомбăласа» пĕтереççĕ.

Чи юлашки вăхăтра тата саранчапа кĕрешме тепĕр май та шутласа кăларнă. Ташкентри мединститут сотрудникĕсем саранчана питĕ хăвăрт пĕтерекен микробсем тупнă. Çав саранча чирне — микробсене уйхире сапаласа тăксассăн, саранча çав микробсемлĕ курăксене çисе хăйне чир ертсе вилет, вилнĕ саранчаран ку чир ыттисене ерсе пырать те саранча хăвăрт пĕтет. Çынсене те, выльăхсене те ку микробсем пĕррe те сиен туманнине палăртнă.

Çапла ĕнтĕ, малашне саранчапа кĕрешес ĕçре бактериологиллĕ мелсем (микробсемпе пĕтересси) чи паллă вырăн йышăнмалла. Тимлĕ ĕçлесе пырсассăн, пĕр 10—15 çулсем хушшинче саранчана пĕтĕмпех пĕтерме пулĕ, тесе çыраççĕ журналсем.

Урамра çапкаланса çÿрекен йытăсем çинчен

Шупашкар хулин коммуналлă хуçалăх отделĕ йытă усракансене республикăри хаçатсем урлă темиçе хут та çапла пĕлтернĕччĕ: йытăсене урама кăларса ямалла мар, урамра тата кил-хушшинче çапкаланса çÿрекеннисене хуçасăр йытăсем тесе шутлаççĕ, вĕсене тытса пĕтермелле, тенĕччĕ.

Унтанпа икĕ эрне те иртсе кайрĕ-тĕ, анчах Шупашкар урамĕсенче ян кун та йытăсем кĕтĕвĕ-хĕтĕвĕпе çапкаланса çÿреççĕ.

Волгострой çурчĕсем патĕнче пушшех те нумай вĕсем. Кунта хăш чухне иртсе çÿреме те шикленмелле. Волгострой урамĕнчи 2-мĕш номерлĕ çуртра пурăнакансем иртнĕ çулсенче темиçе йытă та ÿстерчĕç, анчах ÿстереççĕ те пăхмаççĕ, кăкармаççĕ, ирĕке кăларса яраççĕ.

Урамсенче хуçасăр, çапкаланса çÿрекен йытăсем пулмалла мар.

И. Г-з.

Пĕр драмколлективăн ĕçĕсем

Юнтапари (Калинински р.) драмкружок республикăра лайăх ĕçлекен коллективсенчен пĕри пулса тăрать. Ăна коммунист Степан Григорьевич Пыркин юлташ ертсе пырать. Пыркин юлташ пуçламĕш парторганизацин секретарĕ тата ялсовет исполкомĕн председателĕ пулса ĕçлет. Вăл ертсе пыракан драмкружок членĕсем вăрман хатĕрлевĕ, çураки вăхăтĕнче колхозниксем валли постановкăсем лартса панисĕр пуçне, партипе правительство йышăннă решенисене халăх хушшинче ăнлантарса парас тĕлĕшпе пысăк ĕçсем туса пыраççĕ.

Учительница-коммунистка, ялсовет исполкомĕн депутачĕ Р. Г. Григорьева юлташ ялсовет территоринче кĕрекен Ягунька ялĕнче колхозниксем хушшинче тĕрлĕ ыйтусем тăрăх тăтăшах каласусем туса иртерет. Партипе правительство постановленийĕсем çинчен ăнлантарать, культурăпа агротехника ыйтăвĕсем тăрăх докладсем туса парать.

Ялсовет исполкомĕн секретарĕ комсомолец Наум Скворцов, колхоз председателĕ комсомолец Н. Тумашев юлташсем те драмкружокăн активлă членĕсем.

Драмкружок 1929 çултанпа ĕçлет. Унтанпа вăл 100 постановкăна яхăн панă.

Кăçал драмкружок «Айдар», «Нарспи», «Утарта» тата «Пурнăç пуçламĕшĕ» пьесăсене лартса панă. Вăл пьесăсене кашнинех, Юнтапа ялĕнче лартса панисĕр пуçне, ялсоветри колхозсенче пуринче те лартнă. «Пурнăç пуçламĕшĕ» пьесăна драмкружок район центрĕнче, çавăн пекех Элĕк районĕнчи Анаткасра лартса кăтартнă.

Асăннă постановкăна драмколлектив ăста лартса панă, — пур çĕрте те общественник-исполнительсене куракансем кăмăлласа йышăннă. Уйрăмах Хветут мучи (С. Пыркин), Ульяна (Р. Григорьева), Васюк (Н. Скворцов), Элеçук (Мушляков) ролĕнче вылякансене халăх юратса пăхать.

Постановкăсене хатĕрленнĕ чух яланах кашни ролĕн содержанине тĕплĕн ăнланса, унăн чĕрĕ образне кăтартса пама тăрăшатăп, — тет пьесăра Ульяна рольне вылякан Григорьева юлташ. — Ку роле вылямашкăн хатĕрленнĕ чух эпĕ Ульянан тулашри сăн-сăпатне аса илсе, унăн хастарлăхне, пусмăрлăх тĕнчине чĕререн курайманнине кăтартса пама хатĕрлентĕм.

Июнĕн 12-мĕшĕнче драмкружок хăйĕн пултарулăхне республикăри смотра кăтартса пачĕ.

М. ЯСТРАН.

Яла култараççĕ

— Çакăнта ĕнтĕ,—тесе кăтартса парать Г. Семенов юлташ, ВКП(б) райкомĕн çарĕç отделĕн заведующийĕ, — пирĕн Элĕксен стадион пулмалли вырăнĕ. Кунта акă, карта ăшĕнче, кĕлетсем лараççĕ. Миçе вĕсем: ку—пĕрре, унта—тепре, лере татах—виççĕ... пиллĕк... пиллĕк пĕтĕмпе.

Эпир «Стадион» карти хушăкĕсенчен Семенов юлташ шĕвĕр пÿрнепе тĕллесе кăтартнă кĕлетсем çине пăхса илетпĕр.

— Кунтан мар, шала кĕрер. Курса çÿрер пирĕн «стадиона», Мĕнле вăл...

Эпир Семенов хыççăн карта лешъенне анса тăтăмăр.

— Стадион вырăнĕ питĕ лайăх. Çеремлĕ. Çавăнта кăштах Степан Егорч сыснисем çĕткелерĕç, вăл сыснасене паян хам килсе хăваласа кăларса ятăм. Ăна юсаттармалла пулать-ха...

Чăнах, стадион вырăнĕ питĕ лайăх. Çак лайăх вырăна ытараймасăр элĕксем унта темĕнтепĕр тума шухăшлаççĕ. Хĕл пулать, йĕлтĕр станцийĕ тăвас, теççĕ. Çулла пулсан, «ку стадиона кăçал туса пĕтересехчĕ-ха», тесе тепĕр хут сăмах тапратаççĕ. Çу иртет, стадион пулмасть. Хĕл çитет. Каллех вăл стадионран йĕлтĕр станцийĕ тăвас ыйту çине куçаççĕ. Тата ун пек ыйтусене мĕнле тапратаççĕ!

Урамра пĕр çын иртсе пырать. Ун умне физкультурăпа спорт ĕçĕн районри инспекторĕ Евдокия Павлова пырса тухать.

— Юлташ, кăшт чарăнса тăмăн-и, сăмах пур.

— Ыйтасшăн мар, каласа парасшăн эпĕ.

Çакăнтан вăл Элĕкри стадион çинчен калама тытăнать. Пуçлать вăл «историрен»: хăçан стадион картине тытнă, вăл картана тытма миçе пин тенкĕ укçа кайнă. Унтан хăйĕн чĕрери ăшă кăмăлĕсене уçса кăтартать.

— Тем пек ĕçлĕттĕм эпĕ. Çынсем ĕçлемеççĕ те, мана мĕн... Эпĕ кунта нумай пурăнакан çын мар.

ВКП(б) райкомĕн çарĕç отдел заведующийĕ Семенов юлташ тата яланах вăл ыйту çинчен каласма çынсене стадион карти патне илсе каять, унтан сăмах пуçлать:

— Çак стадиона туса çитерессишĕн нихăш те тăрăшмаççĕ. Камăн ĕнтĕ уншăн тăрăшмалла?

Кам пĕлет, тахăшĕн ĕнтĕ тăрăшмалла. Çавăнпа эпир вăл ыйтăва татса парас майпа сăмах кăшт тапратас терĕмĕр. Вăл сăмах акă мĕн çинчен пырать. Пĕр тапратнă ĕçе Элĕкре нихăçан та вĕçне тухиччен туса çитерейменççĕ. Хĕрÿллĕн пуçланать вăл пуçланнă чухне, кайран сÿрĕлсе-сÿрĕлсе пырать те пĕтсе ларать. Ку стадионпа та çапла пулнă.

Темиçе çул каялла ĕлĕк масар пулнă вырăна тракторпа сухаласа çеремлетнĕ. Тавралла карта тытнă. Ку вырăнта стадион тума проект туса хатĕрленĕ. Ку проект тăрăх унта буфет та, тумтирсем хывса çакмалли вырăнсем те, пĕр сăмахпа каласан, стадиона стадион евĕрлех тума палăртса хунă.

Ку проекта халь çурса тăкнă. Буфет тата тумтирсем çакмалли çурт тума илнĕ кĕлетсене сутнă. Ăна акă мĕн пирки сутнă: ку стадион пулмалли вырăнта пысăк йăмрасем тата хурăнсем чылай пулнă, вĕсем аякранах Элĕке илем кĕртнĕ. Ăна пăхса тăмасăрах ĕçсынни депутачĕсен район советĕнчен вăл йăмрасемпе хурăнсене, йывăçсем ытларах лартас вырăнне ĕнтĕ, касма распоряжени панă.

— Касăр çав йывăççене! Вĕсенчен турпас тăвăпăр та, стадиона лартакан буфет çине витĕпĕр, — тенĕ.

Касасси ÿстересси мар. Ÿстерме темиçе çул кирлĕ, касма... Йывăççем сулăмлăн кĕрслете-кĕрслете аннă. Йывăçсенчен турпассем тухмаççĕ те иккен. Апла пулсан кĕлечĕсемпе те мĕн тăвас. Тытаççĕ те сутаççĕ. Кĕлетсем сутнă укçипе халĕ стадион туса çитеретпĕр, теççĕ. Анчах вăл ĕçе кунта нихăшин те тивĕçлипе ертсе пырас килмест.

Пĕркунтарах тата çапла каларĕç: ку стадиона кăшт йĕркене кĕртме район центрĕнчи комсомолецсене чĕнсе тухас, терĕç. Каллех районри физкультурăпа спорт енĕпе ĕçлекен çынсем ку ĕçрен хăйсем тарса çÿреççĕ. Ăста пурши тата Элĕкри пек çынсем? Култараççĕ çав яла.

Ив. МОСЕЕВ.

Ялхуçалăх продукчĕсен хакĕсем йÿнелеççĕ

ШĂХАСАН. Юлашки вăхăтра базарсене ялхуçалăх продукчĕсем ытларах тухма пуçларĕç. Çавна май вĕсен хакĕсем те йÿнелсех пыраççĕ. Сăмахран, иртнĕ уйăхра шăратнă çăвăн пĕр килограмĕ 20 тенкĕ, услам çу 15 тенкĕ, çăмарта 10 штуки 8—9 тенкĕ тăнă пулсан, халь çак продуктсен хакĕ икĕ хут йÿнелнĕ. Çавăн пекех, хĕллехипе танлаштарсан, çĕрулми тата тĕштырă таврашĕсем те икĕ хут ытла йÿнелнĕ.

А. СОЛОВЬЕВ.

„Спартак" малта пырать

Футбол вăййипе Шупашкар хулинче малти вырăна тухассишĕн ăмăртса вылясси вĕçленет. Июнĕн 19-мĕшĕнче «Динамо» тата «Буревестник» командисем тĕл пулса вылярĕç. Вăйă 4:1 шутпа динамовецсем çĕнтернипе пĕтрĕ.

Халĕ ăмăртура «Спартак» команди малта пырать. Вăл пĕр матч та выляса яман, «противниксен» алăкне 9 мяч тапса кĕртнĕ. Ун хыççăн «Динамо» команди пырать, вăл пĕр матчра выляса янă. «Медик» виççĕмĕш вырăнта тăрать.

СУД

Амăшĕн айăпĕ

Уйкас-Абаш ялĕнчи (Советски р.). Мария Тихонова Шупашкарти театр училищинче вĕреннĕ. Кунта вăл К. гражданинпа юратуллă пурăнса унран йывăрçын пулса юлнă.

Кăçалхи мартăн 1-мĕшĕнче Шупашкарти ача çуратмалли çуртра Тихонова ача çуратнă. Мартăн 9-мĕшĕнче ачипе общежитине таврăнсан, вăл ачинчен хăтăлма шутланă.

Тепĕр кунне, мартăн 10-мĕшĕнче ирхине, вăл хăйĕн юлташĕпе кирпĕч завочĕ патĕнче пурăнакан пĕлĕшĕ патне кайнă, хăйпе пĕрле ачине те илсе кайнă. Поликлиника тĕлне çитсен, Тихонова юлташне килне каялла янă, хăй ачапа юлнă.

Темиçе сехетрен вăл ача япалисен çыххипе общежитине таврăнсан, юлташĕсем Тихоновăран ача ăçти çинчен ыйтнă. Вăл — ачана пĕлĕшсем патĕнче хăвартăм, тенĕ. Анчах та çав кун вăл кунĕпех ачине çитерме кайман пирки, юлташĕсем ăна ачине кайса çитерме ыйтнă. Çакăн пек каласан, Тихонова: «пĕлĕшсен хваттерĕнче ача сасартăк вилсе кайрĕ», тенĕ.

Тĕрĕслесе пăхсан, ачана Тихонова хăй вĕлерсе, виллине таçта кайса пытарнине палăртнă.

Шупашкар хулинчи 3-мĕш участокри халăх сучĕ çак ĕçе пăхса тухса, ăна 8 çуллăха тĕрмене хупса лартмалла приговор йышăннă.

Чăваш АССР Верховный Сучĕн кассаци коллегийĕ ку приговора çаплипех хăварнă.

М. ПОЛЕТАЕВ.

ПУЛНИ-ИРТНИСЕМ

Çĕрпÿ районĕнчи XVII партсъезд ячĕпе тăракан колхоз членĕ Пелагея Степанова колхозра тÿрĕ кăмăлпа ĕçлемен. Колхозра конюх тата охранник пулса ĕçленĕ чухне, вăл хăйĕн ĕçне питĕ япăх туса пынă, çакăншăн колхоз ăна кăçалхи март уйăхĕнче ĕçрен кăларнă пулнă. Çакăн хыççăн Степанова колхоз çине çилленсе, ăна мĕнпе те пулин тавăрма тăрăшнă. Хăй мĕн тăвас тенине вăл тунă.

Степанова колхозăн лаша витисене вут тĕртсе янă. Лаша витисем, 8 урапа, 10 çуна, сарай тата ытти инвентарьсем çунса кайнă.

Степановăна арестлесе суда панă.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

Программа радиопередач

Ст. РВ—74, в. 943 м., вр. местное. **25 июня.** 18.00—Передача для детей. Аркадий Эсхель — рассказы. 20.30—Беседа: «Боевое применение стратегической конницы». 20.45 — Концерт. Показ исполнительского мастерства лауреата Сталинской премии Лемешева.

Все передачи—на чув. яз.

ЦЕНТРОЭЛЕКТРОМОНТАЖУ
в г. Чебоксарах
ТРЕБУЮТСЯ
рабочие следующих квалификаций:
СЛЕСАРИ,
МОНТЕРЫ,
МОНТЕРЫ ЛИНЕЙЩИКИ
Оплата труда сдельная.
С предложением обращаться: г. Чебоксары, Водосвет, д. № 1, кв. 3, к Шеронову.

Чебоксарской электростанции
ТРЕБУЮТСЯ:
электромонтеры, слесари.
С предложением обращаться в отдел кадров Водосвета.
Дирекция.

Чувашпотребсоюзу
требуется на постоянную работу
УПРАВДЕЛАМИ.
ОБРАЩАТЬСЯ: Чебоксары, ул. Карла Маркса, дом № 3, отдел кадров.

НКЮ—СССР
КАЗАНСКИЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ'
ОБ'ЯВЛЯЕТ ПРИЕМ СТУДЕНТОВ НА I КУРС ДНЕВНОГО И ВЕЧЕРНЕГО ОТДЕЛЕНИЯ НА 1941—42 УЧЕБНЫЙ ГОД.

Институт готовит юристов высшей квалификации для органов суда, следствия, прокуратуры, адвокатуры, госарбитража и юридических отделов наркоматов, госучреждений и предприятий. Срок обучения 4 года.

В институт принимаются граждане СССР в возрасте от 17 до 35 лет, имеющие законченное среднее образование (10-летка, рабфак, техникум, училище, средняя школа для взрослых, средняя медицинская школа, военное училище), либо получившие аттестат об окончании средней школы в порядке экстерната.

Все поступающие подвергаются приемным испытаниям в об'еме программы полной средней школы по следующим предметам: а) русский язык и литература (устно и письменно), б) история народов СССР, в) география.

С 1 июня по 20 августа в институте будут проводиться консультации по предметам приемных испытаний.

Окончившие в 1941 году среднюю школу с отметками „отлично" по всем предметам, кроме черчения, рисования и физкультуры, принимаются без приемных экзаменов.

Поступающие в институт подают на имя директора заявление с приложением: а) автобиографии, б) аттестата об окончании среднего учебного заведения (в подлиннике), в) трех фотокарточек (снимки без головных уборов, размером 3×4 см.), г) справки об отношении к воинской обязанности (для военнообязанных), д) паспорт (пред'является лично).

Прием заявлений о поступлении в институт производится до 1 августа 1941 г. Приемные испытания производятся с 1 по 20 августа. Начало занятий 1 сентября 1941 года.

Иногородние обеспечиваются общежитием.

За справками обращаться: г. Казань, ул. К. Маркса, дом № 31/7, тел. 14-53.

2—2 ДИРЕКЦИЯ.

КАЗАНСКИЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ИНСТИТУТ
имени М. Горького
ОБ'ЯВЛЯЕТ ПРИЕМ СТУДЕНТОВ НА I КУРС 1941—1942 УЧЕБНОГО ГОДА.

Институт готовит агрономов-полеводов высшей квалификации, получающих знания по всем отраслям сельского хозяйства.

Срок обучения в институте—4 года 10 месяцев.

Учебным планом предусмотрено прохождение следующих основных специальных дисциплин, определяющих профиль агронома: растениеводство, селекция и семеноводство, плодоовощеводство, тракторы, автомашины и сельскохозяйственные машины, экономика, организация соц. сельхоз. производства, почвоведение, общее земледелие, агрохимия, энтомология и фитопатология, физиология растений, микробиология, ботаника, дарвинизм, животноводство.

ИЗ ПОЛИТИЧЕСКИХ: марксизм-ленинизм, политэкономия.

ИЗ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ: высшая математика, физика, химия неорганическая и органическая, иностранный язык.

В институт принимаются лица в возрасте от 17 до 35 лет, имеющие законченное среднее образование: десятилетку, рабфак, техникум и среднюю школу взрослых.

Поступающие в институт сдают испытания: по химии, физике, русскому языку и литературе. Отличники принимаются без испытаний.

Принятые в институт обеспечиваются общежитием. При институте имеются столовая и буфет

Заявления принимаются с 1 июня по 31 июля, приемные испытания с 1 по 20 августа. К заявлению прилагаются: свидетельство об окончании среднего учебного заведения (в подлиннике), автобиография и три фотокарточки. Паспорт и военный билет пред'являются по приезде на испытания.

АДРЕС для справок и подачи заявлений: гор Казань, ТАССР, ул. Карла Маркса, д. № 65, директору сельхозинститута. Телефон № 34-71, № 90 и № 33-21.

4—1 ДИРЕКЦИЯ.

Заключительный баланс

Ибресинского леспромхоза системы Наркомлеса ЧАССР на 1 января 1941 года (в тыс. руб.)

АКТИВ	Сумма На 1/I 1940 г.	Сумма На 1/I 1941 г.
Основные средства	1090	1307
Материалы, сырье, топливо	285	367
Полуфабрикаты собственного изготовления	589	437
Готовая продукция и выполненные работы	492	287
Расходы будущих отчетных периодов	259	42
Выплаченные сезонные премии-надбавки, относящиеся к отчету полуфабрикатов и товаров	79	43
Незаконченный кап. ремонт	—	1
Покупатели по товарам отгруженным	59	266
Тоже по неоплаченным счетам	5	18
Денежные средства	77	107
Дебиторы	143	77
Расходы за счет средств целевого финансирования	45	2
Убытки	610	—
БАЛАНС	3733	2954

ПАССИВ	Сумма На 1/I 1940 г.	Сумма На 1/I 1941 г.
Уставный фонд	2186	1930
Краткосрочные банковские кредиты под нормируемые запасы	963	551
Остаток финансирования премий-надбавок	79	22
Средства на капремонт	—	1
Краткосрочные банковские кредиты под денежные документы	57	198
Фонд ширпотреба	1	27
Резервы и предстоящие платежи	7	2
Кредиторы	425	178
Долгосрочное кредитование	15	—
Прибыль	—	45
БАЛАНС	3733	2954
Износ основных средств	382	364

Счет прибылей и убытков Ибресинского леспромхоза

УБЫТКИ	Сумма За 1939 г.	Сумма За 1940 г.
От реализации товаров	452	—
Премии-надбавки, относящиеся к реализованной продукции	318	462
Разница между себестоимостью и отпускными ценами на остаток товаров	83	—
От стихийных бедствий	14	—
От списания дебиторов по безнадежности и ввиду истечения исковой давности	36	51
По операциям прошлых лет	—	11
Отчисления в фонды и резервы	7	29
Прочие	31	1
Итого	941	554
Сальдо прибылей	—	45
БАЛАНС	941	599

ПРИБЫЛИ	Сумма За 1939 г.	Сумма За 1940 г.
От реализации товаров	—	80
Финансирование премий-надбавок	318	462
По операциям прошлых лет	—	14
От списания невостребованной кредиторской задолженности	8	36
Неиспользованные резервы	5	7
Итого	331	599
Сальдо убытков	610	—
БАЛАНС	941	599

Важнейшие производственные показатели по Ибресинскому леспромхозу (в т. фм.)

	Фактич. за 1939 г.	План на 1940 г.	Фактич. в 1940 г.
Заготовка	141	150	120
Вывозка	84	160	80

Директор Ибресинского ЛПХ ФЕДОРОВ.
Главный бухгалтер СТЕПАНОВ.

Настоящий баланс рассмотрен и утвержден на заседании балансовой комиссии при Наркомлесе Чувашской АССР от 8 мая 1941 года.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, «Ĕçхĕрарăмĕ» тата «Хатĕр пул» журналсен — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 2515

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 293, Ф. 6. 58 _84 п. л.